

Quicksan flora & fauna

Polders Donkereind en Oukoop

PROGRAMMABUREAU UTRECHT-WEST

Colofon

Projectleider

Nick Kroese

Contactgegevens

nick@habitus.nl

06-47183621

Rapportage

N. Kroese

Rapport

UTWE2015-3-RAP1

Klantcode

UTWE2015

In opdracht van

Programmabureau Utrecht-West

Contactpersoon

Dhr. Johan van Dijk

Opleverdatum

29 juni 2015

Interne controle

P. van Dam

Paraaf

Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van dit rapport (inclusief foto's) is niet toegestaan.

Dit rapport is met de grootse zorg samengesteld. Desondanks aanvaardt Habitus natuur & landschap geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of door toepassing van adviezen.

www.habitus.nl

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK	PAGINA
1. INLEIDING EN ONDERZOEK	2
2. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	5
3. PLANGEBIED EN VOORGENOMEN ONTWIKKELING	8
4. RESULTATEN	11
5. INTERPRETATIE RESULTATEN	18
BRONNENLIJST	21
BIJLAGE 1: KAARTEN	22
BIJLAGE 2: UITWERKING BUREAU-ONDERZOEK	30
BIJLAGE 3: LOCATIES NADER ONDERZOEK	32
BIJLAGE 4: FOTO'S	33
BIJLAGE 5: NNN (EHS)	36

INLEIDING EN ONDERZOEK

In dit hoofdstuk wordt de aanleiding voor dit onderzoek besproken. Ook wordt het doel besproken en maakt u kennis met de centrale vraagstelling. Hierna volgen criteria, reikwijdte van het onderzoek en de gehanteerde onderzoeksofzet. Om de voor u benodigde informatie snel te kunnen vinden, kunt u de leeswijzer raadplegen.

Brede sloten met rijke oeervegetatie bij locatie Schreurs

1. INLEIDING EN ONDERZOEK

1.1 Aanleiding

In het *Herijkt Plan de Venen* hebben gebiedspartijen in 2007 met de provincie Utrecht afgesproken dat zij gezamenlijk zullen onderzoeken of het mogelijk is om in Groot Wilnis-Vinkeveen een robuuste natuurverbinding te realiseren tussen de Nieuwkoopse Plassen en de Vechtstreek (de Groene Ruggengraat)¹. Om tot een efficiënte aanpak te komen is het projectgebied opgedeeld in een aantal deelgebieden en deelprojecten². Programmabureau Utrecht-West heeft habitus natuur & landschap gevraagd een quickscan flora en fauna uit te voeren in deelgebied *polders Donkereind (Peilvak 9) en Oukoop noord*.

1.2 Doel en centrale vraag

Dit natuuronderzoek wordt opgezet en uitgevoerd om te kunnen bepalen of de geplande ruimtelijke ontwikkeling in strijd is met de Flora en faunawet, zodat de opdrachtgever inzicht verkrijgt in eventuele aanvullende maatregelen die noodzakelijk zijn. De centrale vraag luidt dan ook:

Is de voorgenomen ontwikkeling in strijd met de Flora- en faunawet en dienen eventuele vervolgstappen genomen te worden voor met de uitvoering gestart kan worden?

Dit quickscanrapport kan voor de initiatiefnemer als bewijsstuk dienen dat natuuronderzoek is verricht.

1.3 Criteria

Op dit natuuronderzoek zijn de volgende criteria van toepassing:

- Het onderzoek is uitgevoerd door deskundige ecologen volgens de definitie van de Rijksdienst voor ondernemend Nederland.
- Het onderzoek is uitgevoerd door een onafhankelijk adviesbureau. Habitus natuur & landschap verklaart hierbij geen enkel belang te hebben bij de uitkomst van het onderzoek.
- De resultaten zijn op een efficiënte wijze verkregen, dat wil zeggen dat er een adequate verhouding bestaat tussen kosten in relatie tot de geleverde resultaten.
- De resultaten zijn zo objectief en betrouwbaar mogelijk verkregen.
- De uitkomsten (inclusief logische vervolgstappen) van het natuuronderzoek zijn begrijpbaar voor de opdrachtgever.
- De kwaliteit van het natuuronderzoek kan beoordeeld worden door het bevoegd gezag.
- Het onderzoek voldoet aan de interne proces- en kwaliteitseisen van habitus natuur & landschap.

De opdrachtgever heeft de volgende aanvullende criteria gesteld, de quickscan:

- bevat enkel een toetsing aan de Flora en faunawet;
- bevat een toetsing die van toepassing is op de specifieke locaties waar maatregelen worden uitgevoerd.
- bevat ook een toetsing voor locaties waar sloten gedempt worden.

1.4 Reikwijdte

1. In dit onderzoek wordt getoetst op de Flora en faunawet. Voor advies over overige natuurwetten of beleidskaders, zoals de natuurbeschermingswet 1998, boswet of de natuurschoonwet dient een nieuwe opdrachtaanvraag ingediend te worden.
2. Het op efficiënte wijze verkrijgen van resultaten leidt tot een tijdsbeperking in de onderzoeksopzet. Deze

1 Stichting ontwikkeling de Venen, april 2010

2 Bui-tegewoon groenprojecten, oktober 2013

tijdsbeperking heeft tot gevolg dat de onderzoeksopzet geen garantie biedt op volledigheid van onderzoeksgegevens. Volledigheid in het uitsluiten van beschermde plant- of diersoorten wordt nagestreefd, maar kan nooit met zekerheid geboden worden.

3. In dit rapport is uitgegaan van de beschikbare (concept)maatregelenkaarten, zoals opgesteld door Bui-tegewoon groenprojecten (zie bijlage 1). Omdat niet alle maatregelenkaarten definitief waren op het moment van uitvoering van deze quickscan, kunnen zich nog wijzigingen voordoen in het definitieve ontwerp. Deze wijzigingen vallen buiten de reikwijdte van deze quickscan en dienen aanvullend getoetst te worden.

1.5 Onderzoeksopzet

Dit natuuronderzoek is opgezet om op efficiënte wijze resultaten te verkrijgen. Om dit te bewerkstelligen wordt gebruik gemaakt van bureau-onderzoek en veldonderzoek.

1.5.1 Bureau-onderzoek

Het bureau-onderzoek kent verschillende onderdelen, namelijk het raadplegen van:

- gedigitaliseerde verspreidingsgegevens van telmee.nl
- Nationale Vegetatie Databank
- ecologische parameters in SynbioSys 2
- NDFF (via abonnement Provincie Utrecht)
- kaartmachines EHS en Natura2000
- raadplegen van gebiedsspecifieke onderzoeken/rapporten.

De resultaten van het bureau-onderzoek kunnen zaken aan het licht brengen die tijdens het veldonderzoek van belang kunnen zijn. Daarom wordt het bureau-onderzoek altijd uitgevoerd voor het veldonderzoek.

1.5.2 Veldonderzoek

Het veldonderzoek bestaat uit het bezoeken van de projectlocatie. Tijdens het veldbezoek wordt nauwkeurig gezocht naar voorkomende beschermde planten en dieren, inclusief sporen, nesten en andere aanwijzingen van aanwezigheid. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een schepnet en een verrekijker. Het schepnet wordt ingezet om een indicatie te verkrijgen over de mogelijk aanwezige, beschermde waterfauna. Het betreft een indicatief onderzoek en geen nader (vis)onderzoek. Ook wordt beoordeeld of er geschikt biotoop aanwezig is voor relevante beschermde soorten. Relevante waarnemingen worden zorgvuldig geadministreerd.

Omdat er bij ruimtelijke ontwikkeling vrijstelling bestaat voor tabel 1-soorten, wordt niet nader ingegaan op aanwezigheid van deze soorten in het projectgebied.

1.6 Leeswijzer

Dit rapport is zo opgesteld dat informatie op een logische plek staat en belangrijke informatie snel gevonden kan worden. Voor het merendeel van de lezers zullen de conclusie en aanbevelingen veelal het meest relevant zijn, daarom is er voor gekozen om deze informatie direct in het volgende hoofdstuk te presenteren. Na dit hoofdstuk volgt de gebruikelijke structuur met in hoofdstuk 3 een beschrijving van het gebied. Hierna worden de verkregen resultaten besproken in hoofdstuk 4 en vindt in hoofdstuk 5 de interpretatie en toetsing plaats van de onderzoeksgegevens in relatie tot de voorgenomen ontwikkeling.

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk worden de conclusies uit het natuuronderzoek gepresenteerd en worden aanbevelingen voor de uitvoering gegeven.

Zicht op sloten met gevarieerde oeversvegetatie bij locatie Kalver

2. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

2.1 Conclusie

Het voorliggende rapport geeft antwoord op de centrale vraag uit de inleiding:

Is de voorgenomen ontwikkeling in strijd met de Flora- en faunawet en dienen eventuele vervolgstappen genomen te worden voor met de uitvoering gestart kan worden?

Uit de interpretatie van de onderzoeksresultaten blijkt dat de voorgenomen ontwikkeling in strijd is met de Flora- en faunawet, indien geen nadere vervolgstappen worden genomen.

Dit is bepaald op basis van de volgende deelconclusies:

2.1.1 Aanwezigheid van beschermde soorten

De volgende beschermde soorten zijn aanwezig in het projectgebied: kleine modderkruiper en diverse niet jaarrond-beschermde broedvogels.

2.1.2 Mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten

De volgende beschermde soorten zijn mogelijk aanwezig in het projectgebied: bittervoorn, heikikker, rugstreeppad, ringslang, rietorchis, wilde kievitsbloem, platte schijfhoren, waterspitsmuis en diverse vleermuizen.

2.2 Vervolgstappen

Uit de conclusie is gebleken dat er beschermde soorten in het projectgebied aanwezig zijn. Voor diverse beschermde soorten is dit nog onduidelijk (zie 2.1.2) en zijn acties benodigd voor aanvullend onderzoek. Voor zwaarder beschermde soorten die (vrijwel) zeker in het projectgebied voorkomen en tijdens de werkzaamheden aangetroffen kunnen worden, zijn maatregelen bij de uitvoering geformuleerd.

2.2.1 Nader onderzoek

- Voor planten rietorchis, wilde kievitsbloem, waterspitsmuis, heikikker, platte schijfhoren en bittervoorn dient nader onderzoek uitgevoerd te worden in verband met werkzaamheden aan oevers en het dempen van sloten (zie bijlage 3). Voor bittervoorn ook specifiek op enkele locaties waar dammen worden geplaatst.
- Voor vleermuizen, ringslang en rugstreeppad is geen nader onderzoek nodig omdat de werkzaamheden niet leiden tot overtreding van de Flora- en faunawet.
- Voor vogels met een niet-jaarrond beschermd nest is geen nader onderzoek nodig indien gewerkt wordt buiten de broedperiode.
- Bij alle werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met beschermde soorten door buiten de kwetsbare periode van deze soorten te werken.
- Afhankelijk van de resultaten van het nader onderzoek dient voor de aanwezige soorten onthefing te worden aangevraagd.

2.2.2 Maatregelen bij de uitvoering van werkzaamheden

- Voor de kleine modderkruiper dient bij de volgende werkzaamheden gewerkt te worden volgens een goedgekeurde en geldige gedragscode: sloten dempen, oevers afgraven en dammen plaatsen.
- Werkzaamheden aan de oever dienen uitgevoerd te worden boven de 15 graden Celsius, zodat

foeragerende ringslangen de kans hebben om te vluchten. Indien in een koudere periode gewerkt wordt, dient vooraf een inspectie plaats te vinden door een deskundige om te voorkomen dat individuen gedood worden tijdens de werkzaamheden.

- Graafwerkzaamheden kunnen een aantrekkende kracht op rugstreeppadden hebben. Om het doden van individuen tijdens graafwerkzaamheden te voorkomen, dient een ecologisch werkprotocol opgesteld te worden.

2.3 Aanbevelingen

Op basis van de gevonden resultaten doen wij de volgende aanbevelingen:

- Laat de benodigde nadere onderzoeken uitvoeren door een deskundig ecooloog in de daarvoor geschikte perioden.
- Onderzoek de mogelijkheden voor het combineren van diverse nadere onderzoeken, zodat het aantal veldbezoeken beperkt kan blijven.
- Stel een ecologisch werkprotocol op voor het gehele project, zodat maatregelen adequaat geborgd worden tijdens de uitvoering en aangetoond kan worden dat volgens een goedgekeurde en geldige gedragscode gewerkt wordt.

PROJECTGEBIED EN VOORGENOMEN ONTWIKKELING

Dit hoofdstuk begint met een beschrijving van de huidige situatie in het projectgebied. Hierna wordt het gewenste eindbeeld beschreven en wordt de wijze van uitvoeren beschreven.

Te dempen sloot op locatie Van Vliet

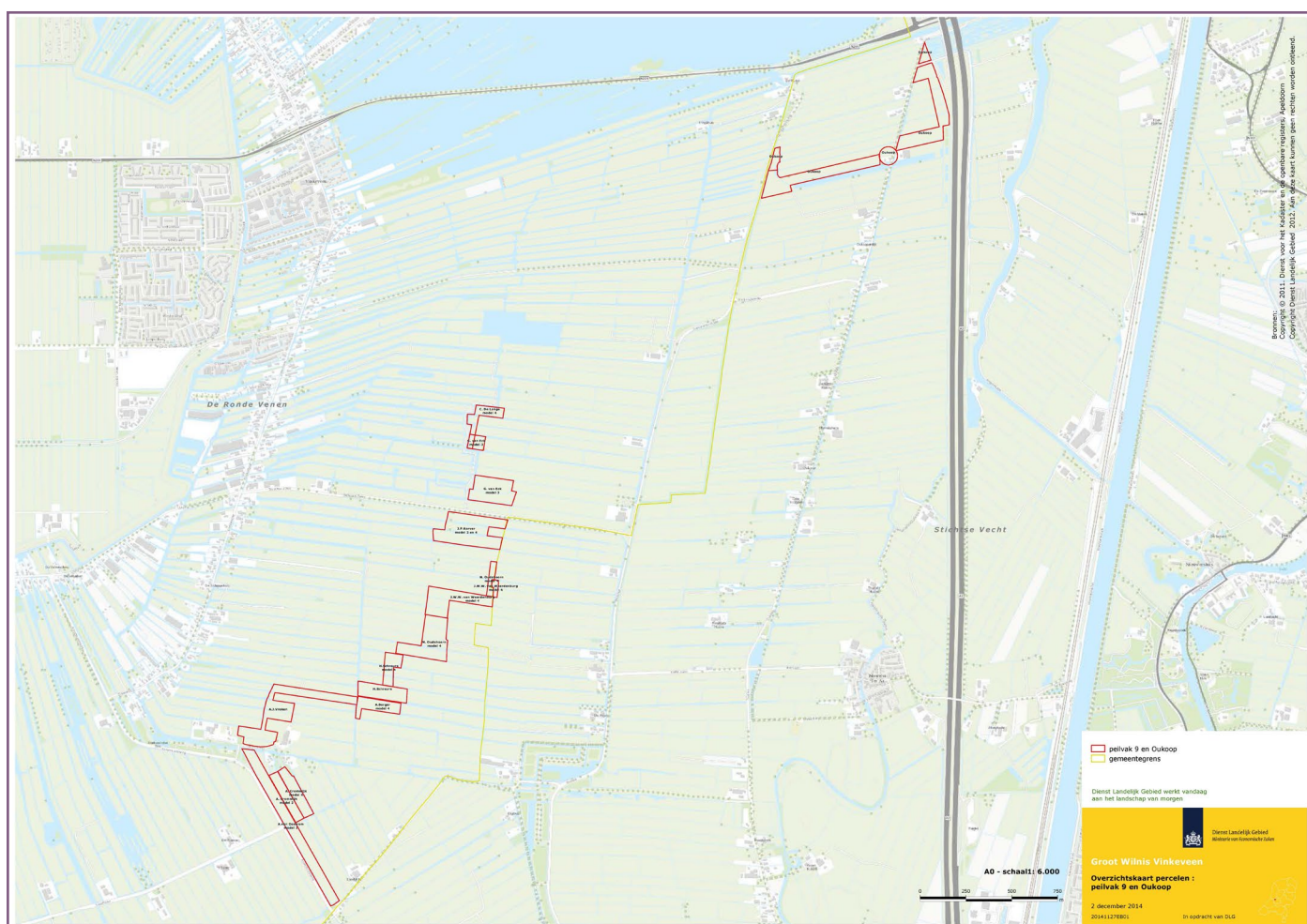

3. PROJECTGEBIED EN VOORGENOMEN ONTWIKKELING

3.1 Huidige situatie

Het projectgebied ligt ten oosten van Demmerik en is gelegen in de provincie Utrecht. Het onderzoeksgebied betreft alle roodomlijnde vlakken (zie figuur 1), gelegen tussen Demmerik, de Korenmolenweg, de Veldwetering, de rijksweg A2 en de Vinkeveense plassen. Een topografische weergave is toegevoegd in bijlage 1.

In de huidige situatie bestaat het projectgebied voornamelijk uit agrarisch gebruikte graslanden, kleine ruigtehoekjes, sloten en enkele kleine houtopstanden. Er komt geen bebouwing voor in het projectgebied. Het projectgebied is in eigendom bij elf agrariërs. Enkele percelen kennen een weidevogeldoelstelling.

Figuur 1: begrenzing projectgebied (roodomlijnde vlakken)

3.2 Toekomstige situatie

In 2020 dient Groot Wilnis- Vinkeveen als kwalitatief goede drasland- en wetlandverbinding te functioneren. De wetlandverbinding loopt hierbij vanaf de A2 parallel aan de Geuzensloot en via reservaat Demmerik en het Marickenland naar het westen. De draslandverbinding gaat door het zuidelijke deel van reservaat Demmerik via Donkereind (Peilvak 9) en de Grote Sniep langs de Veldwetering naar het westen om via de Wilnis- se Bovenlanden op de natuurgebieden in de provincie Zuid-Holland aan te sluiten.

Ten zuiden van de Spoordijk dient in reservaat Demmerik en polder Donkereind (peilvak 9) het kwalitatief

goede weidevogelgebied gehandhaafd te blijven en waar mogelijk verder te zijn ontwikkeld³.

3.3 Voorgenomen ontwikkeling

Om het streefbeeld (zie paragraaf 3.2) te realiseren worden diverse werkzaamheden uitgevoerd waaronder:

1. Aanleggen van perceelsontsluitingen
2. Aanleggen van dammen
3. Dempen van sloten
4. Plaggen van (delen van) percelen
5. Aanleggen natuurvriendelijke oevers en oeverprofilering
6. Aanleggen beschoeiingen
7. Verwijderen van enkele bomen/kleine houtopstanden.

Toelichting op de werkzaamheden

In het document 'Schets inrichting en beheer particulier natuurbeheer⁴' wordt gesproken over een viertal modellen om vochtig hooiland/nat schraalland te realiseren, namelijk:

1. Gehele percelen afplaggen
2. Delen van percelen plaggen (met doel: nat schraalland) en delen beheren als vochtig hooiland
3. Aanpak als onder model 2 met inundatie in de eerste maanden van het jaar (tot circa 1 april).
4. Percelen met beheer ontwikkelen tot vochtig hooiland, zonder afplaggen.

3 Dienst Landelijk Gebied, januari 2015

4 Natuur Beleven, 2014

RESULTATEN

Dit hoofdstuk beschrijft de resultaten die zijn gevonden tijdens de uitvoering van het bureau- en veldonderzoek.

Twee kleine modderkruipers, gevangen bij locatie Vreken

4. RESULTATEN

4.1 Bureauonderzoek

In dit hoofdstuk worden enkel de eindresultaten van het bureau-onderzoek weergegeven, zie bijlage 2 voor een nadere uitwerking van de gevolgde werkwijze en deelresultaten.

4.1.1 Beschermde soorten

Op basis van bekende verspreidingsgegevens uit de NDFF, het bureau-onderzoek van DLG en aanvullend bureau-onderzoek (bijlage 2) kunnen de volgende beschermde soorten verwacht worden binnen het projectgebied:

Soort(groep)	Wetenschappelijke naam	Beschermde status Ff-wet
Vissen		
bittervoorn	Rhodeus amarus	3
kleine modderkruiper	Cobitis taenia	2
Insecten		
gestreepte waterroofkever	Graphoderus bilineatus	3
groene glazenmaker	Aeshna viridis	3
Amfibieën en reptielen		
heikikker	Rana arvalis	3
ringslang	Natrix natrix	3
rugstreepad	Bufo calamita	3
Planten		
kleine zonnedaauw	Drosera intermedia	2
klokjesgentiaan	Gentiana pneumonanthe	2
rietorchis	Dactylorhiza praetermissa	2
ronde zonnedaauw	Drosera rotundifolia	2
spaanse ruiter	Cirsium dissectum	2
wilde kievitsbloem	Fritillaria meleagris	2
Weekdieren		
platte schijfhoren	Anisus vorticulus	3
Zoogdieren		
waterspitsmuis	Neomys fodiens	3
Vleermuizen		
diverse vleermuizen	-	3
Vogels		
diverse broedvogels zonder jaarrond beschermd nest	-	3*
diverse vogels met jaarrond beschermde nesten	-	3*

Figuur 2: mogelijk voorkomende beschermde soorten binnen het projectgebied

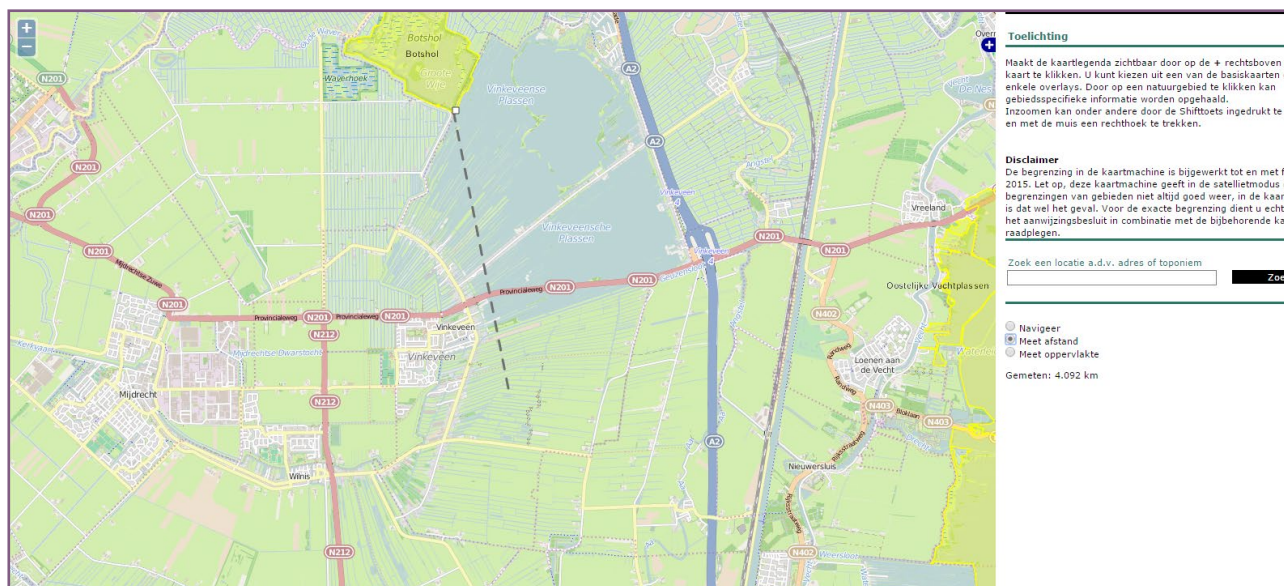
*Officieel staan er geen vogels vermeld op tabel 3 van de Ff-wet, maar aangezien deze in de praktijk vergelijkbare bescherming genieten, zijn ze voor het gemak als tabel 3-soort opgenomen.

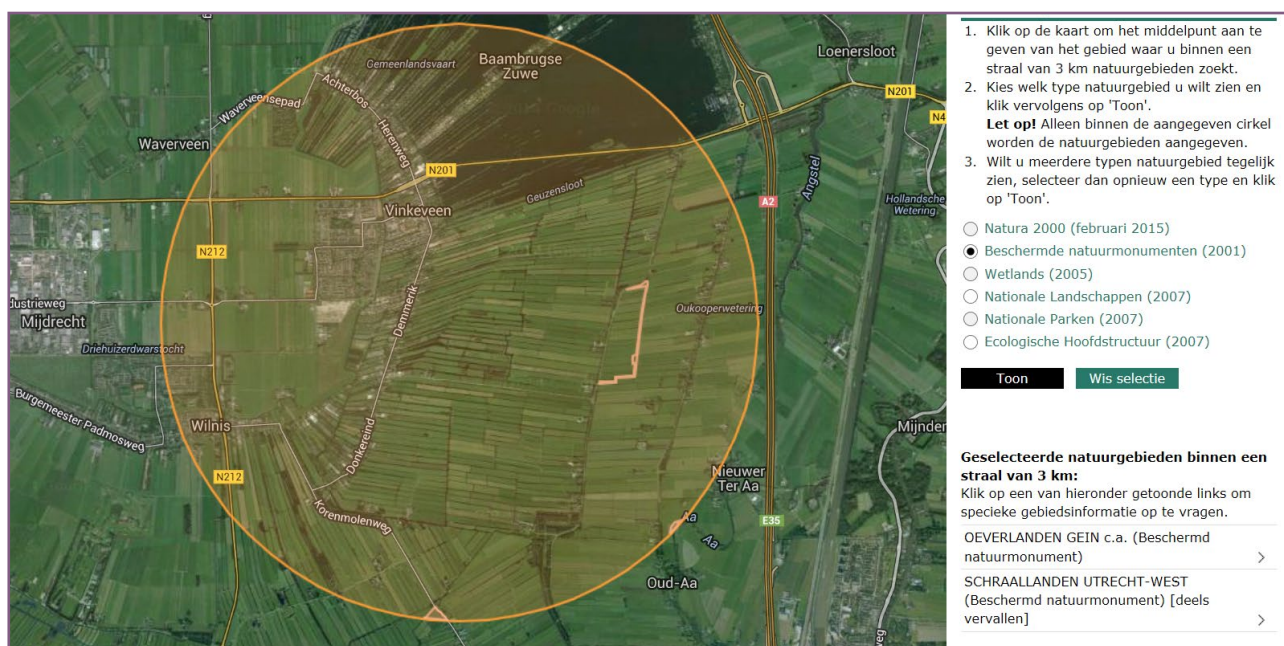
4.1.2 Beschermd gebieden

In de nabije omgeving van het projectgebied bevinden zich verschillende beschermde gebieden. Het dichtsbijzijnde Natura 2000-gebied is Botshol op circa 3,6 kilometer afstand. Natura 2000-gebied De Oostelijke Vechtplassen ligt op circa 4,6 kilometer. De Nieuwkoopse Plassen & De Haek liggen op circa 6,0 kilometer. Verder komen binnen drie kilometer van het projectgebied twee beschermde natuurmonumenten voor, namelijk:

- Schraallanden Utrecht-West
- Oeverlanden Gein.

Figuur 3: ligging projectgebied ten opzichte van Botshol en De Oostelijke Vechtplassen

Figuur 4: ligging projectgebied ten opzichte van beschermde natuurmonumenten

Vrijwel het gehele projectgebied maakt dele uit van Natuur Netwerk Nederland (voorheen EHS), zie afbeelding 33 in bijlage 4 voor een overzichtskaart.

4.2 Veldonderzoek

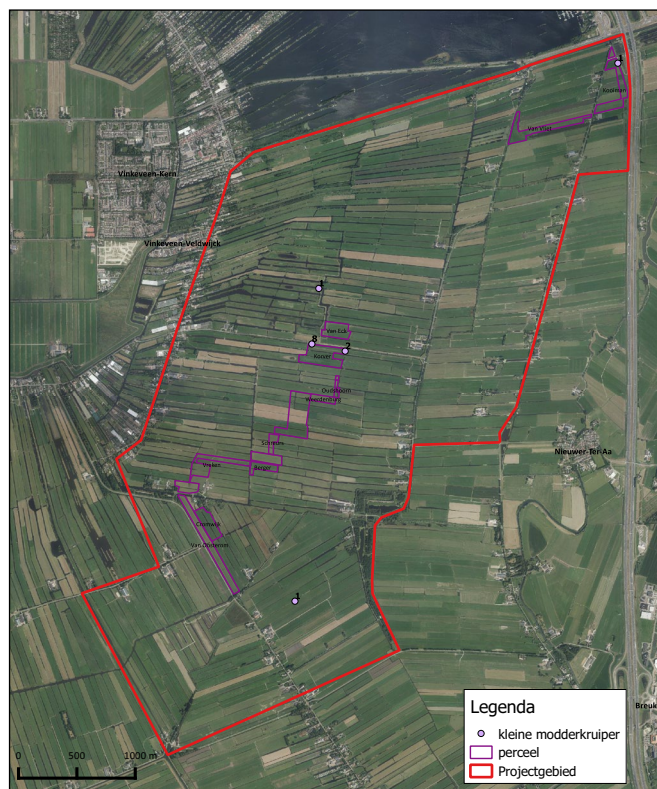
Het veldonderzoek is op maandag 8 juni 2015 uitgevoerd door Nick Kroese. Tijdens het veldonderzoek is voor alle soorten die uit het bureau-onderzoek naar voren zijn gekomen, (zie figuur 2) onderzocht of ze aanwezig zijn in het projectgebied en of het biotoop geschikt is. De resultaten worden verder per soortgroep behandeld.

4.2.1 Vissen

De kleine modderkruiper is aanwezig in het projectgebied. Ook de bittervoorn komt waarschijnlijk voor, maar van deze soort is het voorkomen niet aangetoond op de werklocaties. Wel komt de soort voor binnen de polders Donkereind en Oukoop.

De bittervoorn en kleine modderkruiper komen in veel laagveensloten voor en stellen hier relatief weinig eisen aan. De aanwezigheid van zoetwatermossels is essentieel voor de voortplanting van de bittervoorn die eitjes legt in de kieuwholte van een levende mossel⁵. Op de oevers van verschillende werklocaties zijn zwanemossels aangetroffen, zodat aan deze voortplantingseis wordt voldaan. De locaties waar kleine modderkruipers zijn gevangen met het steeknet zijn in figuur 5 weergegeven met het aantal erbij.

Figuur 5: vangsten van kleine modderkruiper

In tegenstelling tot de kleine modderkruiper, kan van de bittervoorn niet gezegd worden dat deze algemeen voorkomt in het projectgebied. Tijdens het indicatieve onderzoek met het steeknet is op geen enkele locatie bittervoorn aangetroffen. Wel is geschikt biotoop ruimschoots aanwezig. Het lijkt er op dat de bittervoorn in het projectgebied gebonden is aan specifieke locaties.

4.2.2 Insecten

Mogelijk voorkomende beschermde insecten zijn de groene glazenmaker en de gestreepte waterroofkever. De groene glazenmaker is sterk gebonden aan krabbenscheervegetaties van enige omvang (vanaf circa 50 m²). Aangezien op of rond de werklocaties geen krabbenscheervegetaties van deze omvang voorkomen, wordt het voorkomen van de groene glazenmaker op de werklocaties uitgesloten. Wel kunnen zwervende exemplaren worden aangetroffen.

Het voorkomen van de zeldzame gestreepte waterroofkever op de werklocaties is klein en wordt door expert judgement⁶ op maximaal 10% geschat (zie ook bijlage 2) op basis van ecologische variabelen. Op de locatie Korver is *Graphoderus bilineatus* niet aangetroffen, maar wel één individu van *Graphoderus cinereus*, een algemene soort waarmee de gestreepte waterroofkever samen kan voorkomen (zie figuur 6).

5 Ravon, 2015

6 Cuppen, 2005

Figuur 6: vangst van *Graphoderus cinereus* met steeknet

De locatie Korver voldoet deels aan de verdere randvoorwaarden, zoals een waterdiepte tussen de 40 en 160 centimeter en een slootbreedte van 1,5 tot 25 meter. Maar aan de randvoorwaarde voor helder (bruin) water wordt niet voldaan, daarom wordt het voorkomen uitgesloten op de locatie Korver. Op de overige werklocaties wordt nergens voldaan aan de volgende combinatie van voorwaarden: kroosdek minder dan 5%, slootdiepte 40 tot 160 centimeter, slootbreedte 1,5 tot 25 meter en helder (bruin) water. Daarom wordt het voorkomen van de gestreepte waterroofkever uitgesloten.

4.2.3 *Amfibieën en reptielen*

Tijdens het veldbezoek zijn geen heikikkers aangetroffen, maar er is niet uitgebreid gezocht naar heikikkers en de weersomstandigheden (warm en zonnig) waren niet optimaal voor onderzoek naar aanwezigheid van heikikkers. Het is niet uit te sluiten dat er heikikkers in het plangebied voorkomen, vooral rond de locatie Vreken dient met extra aandacht onderzoek plaats te vinden.

De werklocaties bieden hooguit suboptimaal leefgebied voor de rugstreeppad. Hoewel er op alle percelen jaarlijks gemaaid wordt en de sloten regelmatig worden geschoond, staan de sloten met elkaar in verbinding en is vrijwel overal een hoge oeervegetatie aanwezig. Geschikte voortplantingswateren zijn niet aangetroffen. Ook zijn geen roepende individuen gehoord. Hoewel de soortenstandaard avondtellingen van kooractiviteit voorschrijft, is uit ervaring bekend dat op warme, zonnige voorjaarsdagen rugstreeppadden ook kunnen roepen. Het is niet uitgesloten dat enkele doortrekkende volwassen individuen of uitzwervende juvenielen aangetroffen kunnen worden. Dit voorjaar (2015) is in reservaatgebied Demmerik van Staatsbosbeheer onderzoek gedaan naar de rugstreeppad. In dit onderzoek is vastgesteld dat er momenteel geen rugstreeppadden in het polderreservaat voorkomen. Ten westen van Mijdrecht zijn wel recente waarnemingen bekend van rugstreeppadden, dit is op minder dan vijf kilometer afstand. Het is bekend dat juveniele rugstreeppadden grote afstanden af kunnen leggen op zoek naar geschikt leefgebied en wel 300 meter per nacht kunnen overbruggen.

De ringslang is niet recent bekend uit het projectgebied. Wel is het voorkomen bekend uit de nabijgelegen Vinkeveense Plassen. Vooral deelgebied Oukoop Noord ligt hier op geringe afstand van vandaan. Ringslangen zouden vrijwel het gehele projectgebied kunnen gebruiken als foerageergebied aangezien ringslangen mogelijk een functioneel leefgebied hebben van meerdere hectares groot⁷. Er kan met dit quickscanbezoek niet uitgesloten worden dat binnen deze oppervlakte er op een werklocatie binnen enkele honderden meters afstand broeihopen aanwezig zijn (bijvoorbeeld op een erf). Wel lijken de Vinkeveense Plassen een aantrekkelijker leefgebied te vormen.

4.2.4 *Planten*

Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen binnen het projectgebied. Omdat niet iedere

vierkante meter onderzocht kan worden tijdens een eerste quickscanbezoek, is de kans aanwezig dat enkele individuen van beschermde soorten over het hoofd zijn gezien. Op twee locaties geeft de aanwezige oevervegetatie met onder andere soorten als riet, kale jonker, reukgras, moeraswalstro en grote ratelaar de indicatie dat rietorchis mogelijk aanwezig kan zijn. Het betreft de locaties Korver en Van Weerdenburg.

Voor de soorten kleine zonnedauw, ronde zonnedauw en klokjesgentiaan is op geen van de werklocaties geschikt biotoop aanwezig, dit zijn namelijk soorten van (zeer) voedselarme milieu's op natte tot vochtige bodems.

De spaanse ruiter is in zijn voorkomen grotendeels beperkt tot blauwgraslanden, welke niet aanwezig zijn binnen het projectgebied.

De wilde kievitsbloem is een soort van matig voedselrijke graslanden op vochtige bodems en staat vaak samen met soorten als grote vossenstaart, pinksterbloem, scherpe boterbloem en veldzuring. Deze matig voedselrijke omstandigheden zijn binnen het projectgebied aanwezig. Ook zijn waarnemingen bekend van de wilde kievitsbloem langs de Ter Aase Zuwe en op circa 150 meter ten westen van locatie Korver. Tijdens de quickscan zijn geen uitgebloeide wilde kievitsbloemen aangetroffen op de werklocaties zelf. Behalve op de locatie Korver, kan het voorkomen van de wilde kievitsbloem worden uitgesloten.

4.2.5 Weekdieren

De enige beschermde slak die mogelijk binnen het projectgebied voorkomt is de platte schijfhoren. De platte schijfhoren komt redelijk algemeen voor in veenweidegebieden van West-Nederland. Binnen het projectgebied zijn enkele potentieel geschikte locaties aanwezig, bijvoorbeeld in de sloten in Oukoop Noord (locatie Kooiman en Van Vliet) en langs de Korenmolenweg (locatie Van Oostrom). Op deze locaties komt een gevarieerde vegetatie van ondergedoken waterplanten voor. Niet genoemde locaties lijken minder geschikt vanwege het (vrijwel) ontbreken van begroeiing of sterke dominantie van één soort waterplant.

4.2.6 Zoogdieren

De waterspitsmuis kan verwacht worden binnen het plangebied. Diverse oevers op werklocaties bieden geschikt biotoop voor deze soort, namelijk glooiende oevers met een goed ontwikkelde water- en oevervegetatie in combinatie met schoon (helder) water. Locaties met steile oevers, gemaakte oevers en soortenarme oevervegetaties (overheersing door voornamelijk één soort) zijn als ongeschikt beoordeeld. Ook zijn locaties als ongeschikt beoordeeld als er wel een goed ontwikkelde oevervegetatie aanwezig is, maar de aangrenzende sloot slechts enkele centimeters water bevat óf de sloot een gesloten vegetatiedek heeft van kroos en/of wieren.

Tijdens het veldbezoek is op de locatie Korver geluid gehoord van spitsmuizen (hoog gepiep). De aanwezigheid van waterspitsmuis is zeker mogelijk op deze locatie. Ook op drie andere werklocaties is geschikt biotoop aanwezig, namelijk: Van Vliet, Berger en Van Eck. Op deze locaties dient nader onderzoek plaats te vinden vanwege graafwerkzaamheden in de oever in combinatie met de aanwezigheid van geschikt biotoop.

4.2.7 Vleermuizen

De gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en baardvleermuis komen mogelijk voor in het projectgebied. Deze soorten kunnen het projectgebied of delen daarvan als (essentieel) foerageergebied gebruiken. Ook zijn rondom de locaties mogelijk delen van- (essentiële) vliegrou-tes aanwezig. Dit zou bijvoorbeeld het geval kunnen zijn op de locatie Van Vliet.

4.2.8 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn verschillende alarmerende weidevogels aangetroffen, zoals grutto, kievit en tureluur. Op de locaties Vreken en Schreurs was de dichtheid aan weidevogels zeer hoog. In en langs de watergangen kunnen soorten als meerkoet, waterhoen, wilde eend, knobbelzwaan en grauwe gans tot broeden komen. De flauwe en ruig begroeide oevers zijn geschikt voor relatief

grote dichtheden van deze soorten. Op locatie Van Oosterom is een groepje van vijf rustende lepelaars aangetroffen.

In het projectgebied zijn hoogopgaande bomen slechts spaarzaam aanwezig. Op enkele locaties komen kleine houtopstanden voor. In de aanwezige houtopstanden zijn geen nesten aangetroffen.

4.2.9 *Vogels met jaarrond beschermde nesten*

Er zijn tijdens het veldbezoek geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Alle te kappen groenelementen zijn hierop geïnspecteerd. Het is mogelijk dat soorten als zwarte kraai of ekster een nest bouwen in het projectgebied. Deze nesten vallen onder categorie 5, en zijn derhalve alleen jaarrond beschermd als er niet voldoende alternatief in de omgeving aanwezig is. Jaarrond beschermde nesten uit de categorieën 1 t/m 4 worden niet verwacht in het projectgebied vanwege de afwezigheid van gebouwen, grote bomen met holtes en grote boomgroepen.

INTERPRETATIE RESULTATEN

In dit hoofdstuk worden de gevonden resultaten beoordeeld in relatie tot de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling.

Sloot tussen de Korenmolenweg en het perceel op locatie Van Oosterom

5. INTERPRETATIE RESULTATEN

De voorgenomen ontwikkeling en uitvoering van werkzaamheden leidt tot conflicten met aangetroffen soorten, verblijfplaatsen en functies. In figuur 7 is weergegeven welke werkzaamheden met welke soorten conflicteren. Daarbij is per werkzaamheid aangegeven welke maatregelen noodzakelijk zijn om te werken volgens de Flora- en faunawet. De werkzaamheden zijn weergegeven op basis van de maatregelenkaarten (zie bijlage 1). Voor het bepalen van conflicten is geen rekening gehouden met de bestaande planning, omdat deze in de praktijk vaak wijzigt. Na de tabel wordt per werkzaamheid toegelicht met welke soorten en maatregelen rekening dient te worden gehouden.

Soort	a/m*	Status	Func-tie**	Over-treding artikel	Werk-zaam-heid***	Maatregel
Kleine modderkruiper	a	Tabel 2	v, f	9,11	1,2, 5	Werken volgens gedragscode.
Bittervoorn	m	Tabel 3, AMVB	v, f	9, 11	1, 5	Nader onderzoek. Daarna (indien aanwezig) ontheffing aanvragen.
Heikikker	m	Tabel 3, HR	v, f	9,11	1	Nader onderzoek. Daarna (indien aanwezig) ontheffing aanvragen.
Rugstreepdad	m	Tabel 3, HR	f	9	1,2,4,5	Geen nader onderzoek. Opstellen van een ecologisch werkprotocol is wel gewenst in verband met mogelijke aanwezigheid van zwer-vende (juvenile) individuen.
Ringslang	m	Tabel 3, HR	f	9	1,2	- Werken buiten de actieve periode of boven de 15 graden, anders: - Uitvoeren ringslanginspectie
Rietorchis en Wilde kievitsbloem	m	Tabel 2	v	8	1	Nader onderzoek. Daarna (indien aanwezig) werken volgens gedragscode.
Platte schijfhoren	m	Tabel 3, HR	v	9, 11	1,2,5	Nader onderzoek. Daarna (indien aanwezig) ontheffing aanvragen.
Waterspitsmuis	m	Tabel 3, HR	v, f	9, 11	1,2	Nader onderzoek. Daarna (indien aanwezig) ontheffing aanvragen.
Vogels niet-jaarrond beschermd nest	a, m	Vogels niet-jaarrond beschermd nest	n, f	11	alle	- Werken buiten het broedseizoen (1 maart- 15 juli), anders: - Broedvogelinspectie
Vleermuizen (alle voorkomende soorten)	m	Tabel 3, HR	f	11	alle	Overdag werken, geen verlichting aan 's nachts. Indien 's nachts ge-werkt wordt, dient advies van een ecooloog ingewonnen te worden.

Figuur 7: mogelijk voorkomende beschermde soorten en te nemen maatregelen

* a = aangetroffen, m = mogelijk aanwezig

** Functie: v = vaste rust- en verblijfplaats/standplaats, f = foerageergebied, vl = vliegroute, n = nest

*** 1.Plaggen of afgraven van oeverdelen, 2.Dempen van sloten, 3.Vernatten van percelen, 4.Hekwerken plaatsen, 5.Dammen plaatsen, 6.Verwijderen kleine houtige opstanden.

In bijlage 3 zijn de locaties waar nader onderzoek verricht dient te worden weergegeven op kaart.

5.1 Alle werkzaamheden

Bij alle werkzaamheden is er een grote kans op overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet met betrekking tot broedvogels. Dit is het geval wanneer een nest verstoord of vernietigd wordt. Wanneer wordt gewerkt als de vogels niet broeden en geen jongen op nest hebben, is dit niet van toepassing. Verder zijn er mogelijk vleermuizen aanwezig in het gebied. Wanneer overdag wordt gewerkt en 's nachts geen verlichting aan staat is er bij geen van de werkzaamheden kans op overtreding van de Flora- en faunawet met betrekking tot vleermuizen.

5.2 Plaggen of afgraven van oeverdelen

Bij het plaggen of afgraven van delen van oevers is er kans op is er kans op overtreding van artikel 8, 9 en 11 van de Flora- en faunawet voor de soorten kleine modderkruiper, bittervoorn, heikikker, rugstreepdad, rings-

lang, rietorchis, wilde kievitsbloem, platte schijfhoren, vogels en waterspitsmuis. De te plaggen of af te graven delen kunnen namelijk dienen als vaste rust- en verblijfplaats en/of foerageergebied voor deze soorten. Voor de ringslang kan overtreding van verbodsbepalingen voorkomen worden door buiten de actieve periode van deze soort te werken. Deze periode ligt tussen 1 maart en 31 oktober. Een ecologisch werkprotocol kan dit in de uitvoering borgen.

Voor aanwezig tabel 2-soorten wordt op grond van het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten' (vrijstellingsbesluit) vrijstelling van de verbodsbepalingen verleend die genoemd zijn onder artikelen 8 tot en met 12. Dit geldt wanneer wordt gewerkt volgens een door de minister van EZ geldige en goedgekeurde gedragscode.

5.3 Dempen van sloten

Bij het dempen van sloten kunnen in principe de artikelen 9 en 11 worden overtreden voor de soorten kleine modderkruiper en bittervoorn. Voor de platte schijfhoren en de waterspitsmuis is geen geschikt habitat aangetroffen in of nabij de te dempen sloten. De ringslang kan de oevers van de te dempen sloten gebruiken als foerageergebied. Een ecologisch werkprotocol kan borgen dat geen individuen worden gedood.

Aangezien kleine modderkruiper algemeen voorkomt in het gehele projectgebied, dient bij werkzaamheden volgens een geldige en goedgekeurde gedragscode te werken. Dit geldt niet op enkele locaties waar de sloten vrijwel geen water bevatten en/of reeds gedempt zijn, zoals bij Van Vliet (figuur 32) en Korver (zie figuur 32).

Aangezien de bittervoorn mogelijk op specifieke locaties in het projectgebied voorkomt, is op meerdere plekken nader onderzoek nodig. Dit kan plaatsvinden door met een schepnet deze locaties te bemonsteren in de juiste periode (voor september). Zo kan met zekerheid gesteld worden dat de soort aanwezig of afwezig is op de werklocaties. Dit is essentiële informatie voor een eventuele ontheffingsaanvraag.

5.4 Vernatten

Het vernatten vindt enkel plaats op middenstukken van percelen door het met een pomp opbrengen van water. Er is in principe kans op overtreding van de artikelen 8, 9 en 11. Waarbij aangetekend moet worden dat eventueel voorkomende beschermde planten enkel verwacht worden in de oevers, waardoor overtreding van artikel 8 onwaarschijnlijk is. Kans op overtreding van artikel 9 is enkel van toepassing indien eerst gegraven wordt, voordat de vernatting kan plaatsvinden en is dan mogelijk van toepassing op heikikker én- indien niet buiten de broedperiode wordt gewerkt- op broedvogels. Indien werkzaamheden plaatsvinden binnen de broedperiode dient een broedvogelinspectie plaats te vinden om vast te stellen of er broedende vogels aanwezig zijn.

5.5 Hekwerken plaatsen

Bij het aanleggen van de hekwerken is er kans op overtreding van artikel 9 en 11 van de Flora- en faunawet, omdat hekken veelal in of nabij de oever worden geplaatst. De oever kan mogelijk dienen als vaste rust- en verblijfplaats voor beschermde soorten. De rugstreeppad kan mogelijk gebruik maken van hopen grond die tijdens de werkzaamheden aanwezig zijn. Doordat de werkzaamheden lokaal en kleinschalig zijn én mitigerende maatregelen mogelijk zijn, kan overtreding worden voorkomen door te werken met ecologisch werkprotocol.

5.6 Dammen plaatsen

Bij het plaatsen van dammen is er kans op overtreding van artikel 9 van de Flora- en faunawet voor de soorten ringslang, heikikker, rugstreeppad, kleine modderkruiper en bittervoorn. Het opstellen van een ecologisch werkprotocol kan overtreding voorkomen. De waterspitsmuis wordt niet verwacht, aangezien de locaties bij de te plaatsen dammen geen geschikt biotoop vormen. Voor bittervoorn en de kleine modderkruiper is ook overtreding van artikel 11 mogelijk. Of dit voor bittervoorn het geval is kan blijken uit nader onderzoek. Als dit het geval is dient voor de bittervoorn ontheffing te worden aangevraagd omdat deze werkzaamheden vallen onder 'ruimtelijke inrichting en ontwikkeling'. Voor de kleine modderkruiper volstaat werken met een gedragscode.

5.7 Verwijderen kleine houtige opstanden

Aangezien er geen bomen met holtes aanwezig zijn, worden vaste rust- en verblijfplaatsen van boombewo-
nende vleermuizen uitgesloten.

Door te werken buiten de broedperiode wordt voorkomen dat vogels met een niet-jaarrond beschermd nest
verstoord worden.

BRONNENLIJST

Literatuur

- ¹ Stichting Ontwikkeling de Venen (2010). Gebiedsconvenant Groot Wilnis-Vinkeveen 2010-2020.
- ² Terlouw, R.J.S. (2013). Visie op en aanbevelingen voor weidevogeldoelstellingen en ecologische verbindingen Demmerik e.o.
- ³ Bijlmer, A.M. (2015). Quick-scan flora en fauna polders Donkereind (peilvak 9) en Oukoop De Venen, bureaustudie naar het voorkomen van beschermde soorten.
- ⁴ Kuiper, M. (2014). Schets Inrichting en Beheer Particulier Natuurbeheer. Peilvak 9 e.o. - Groot Wilnis-Vinkeveen. Definitieve versie 25 november 2014.
- ⁵ Ravon, pagina bittersvoorn. Geraadpleegd op woensdag 21 juni om 16:10 uur.
- ⁶ Zuiderwijk, A. (2000). WARF-bulletin. Geraadpleegd op woensdag 21 juni om 14:30 uur.
- ⁷ Cuppen, J.G.M & Koese, B. (2005). De gestreepte waterroofkever *Graphoderus bilineatus* in Nederland: een eerste inhaalslag.

Bronnen bijlage

- ¹ Cuppen, J.G.M & Koese, B. (2005). De gestreepte waterroofkever *Graphoderus bilineatus* in Nederland: een eerste inhaalslag.
- ² Bureau Viridis. (2014). Resultaten flora- en faunakartering 2013 omgeving Mijdrecht.

Geraadpleegde websites

Overzicht beschermde natuurgebieden / Natuur netwerk Nederland (2001)
www.telmee.nl (verspreidingsgegevens beschermde soorten)

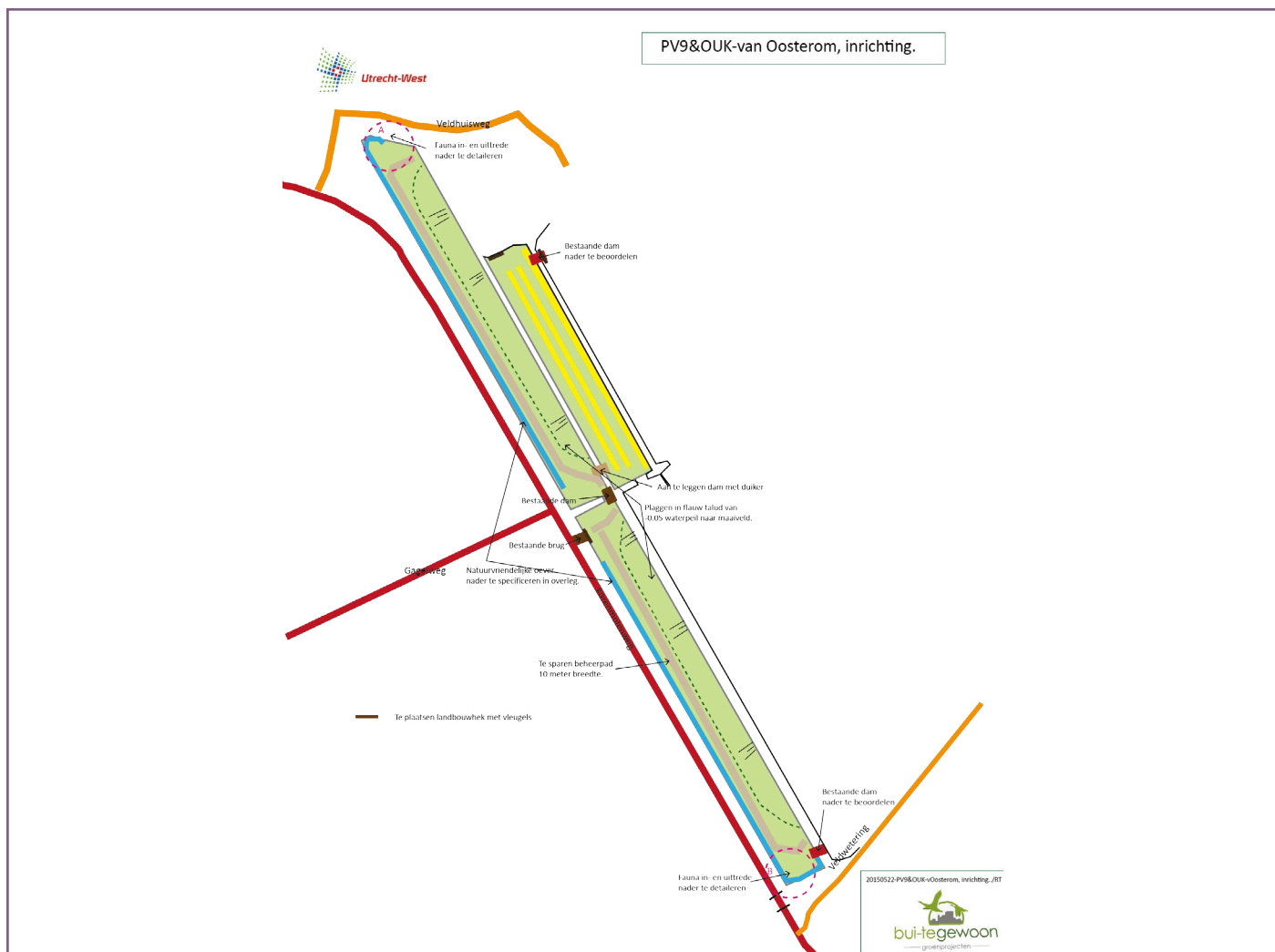

BIJLAGE 1 - KAARTEN

Figuur 8: overzichtkaart locaties

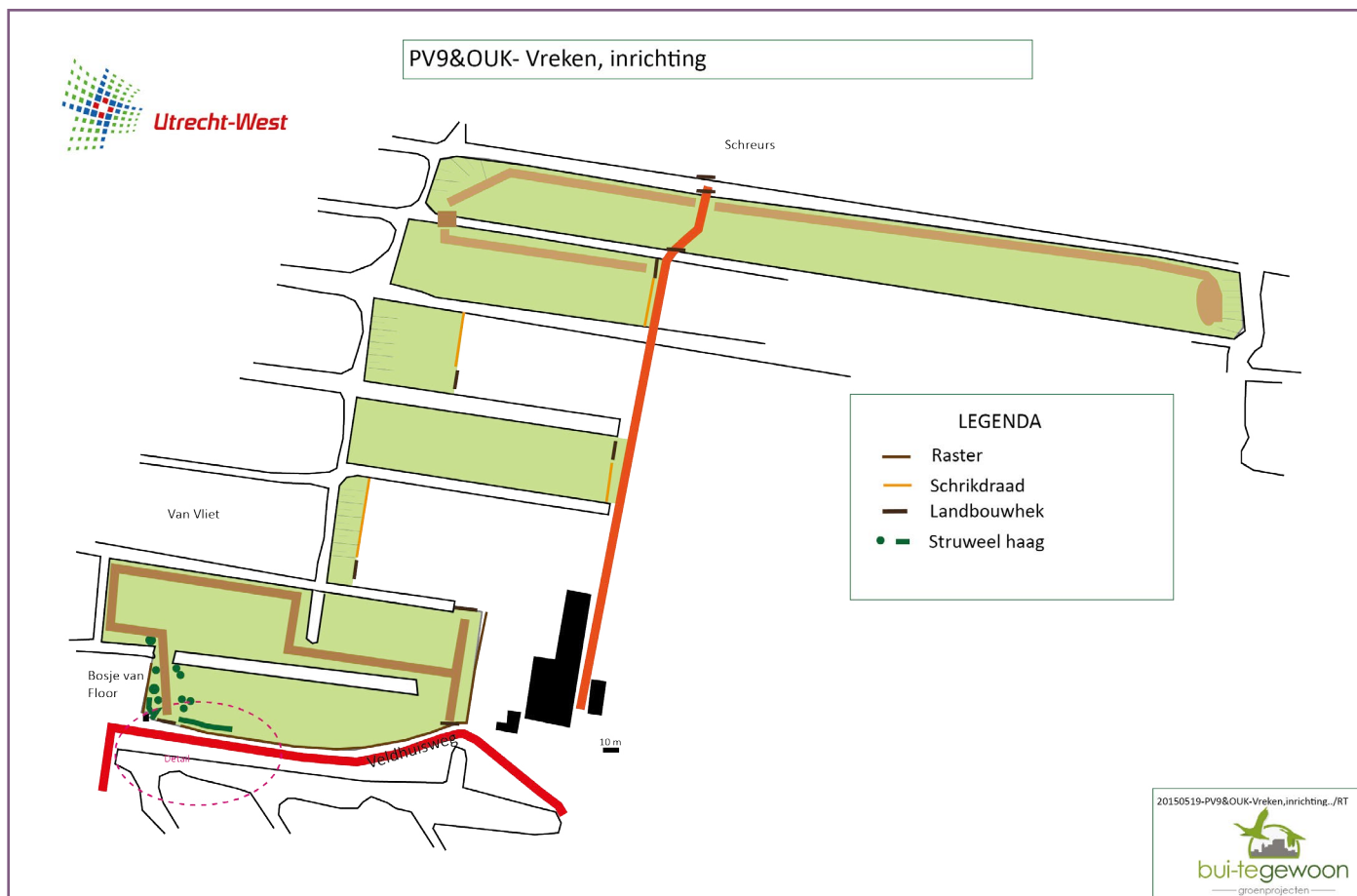

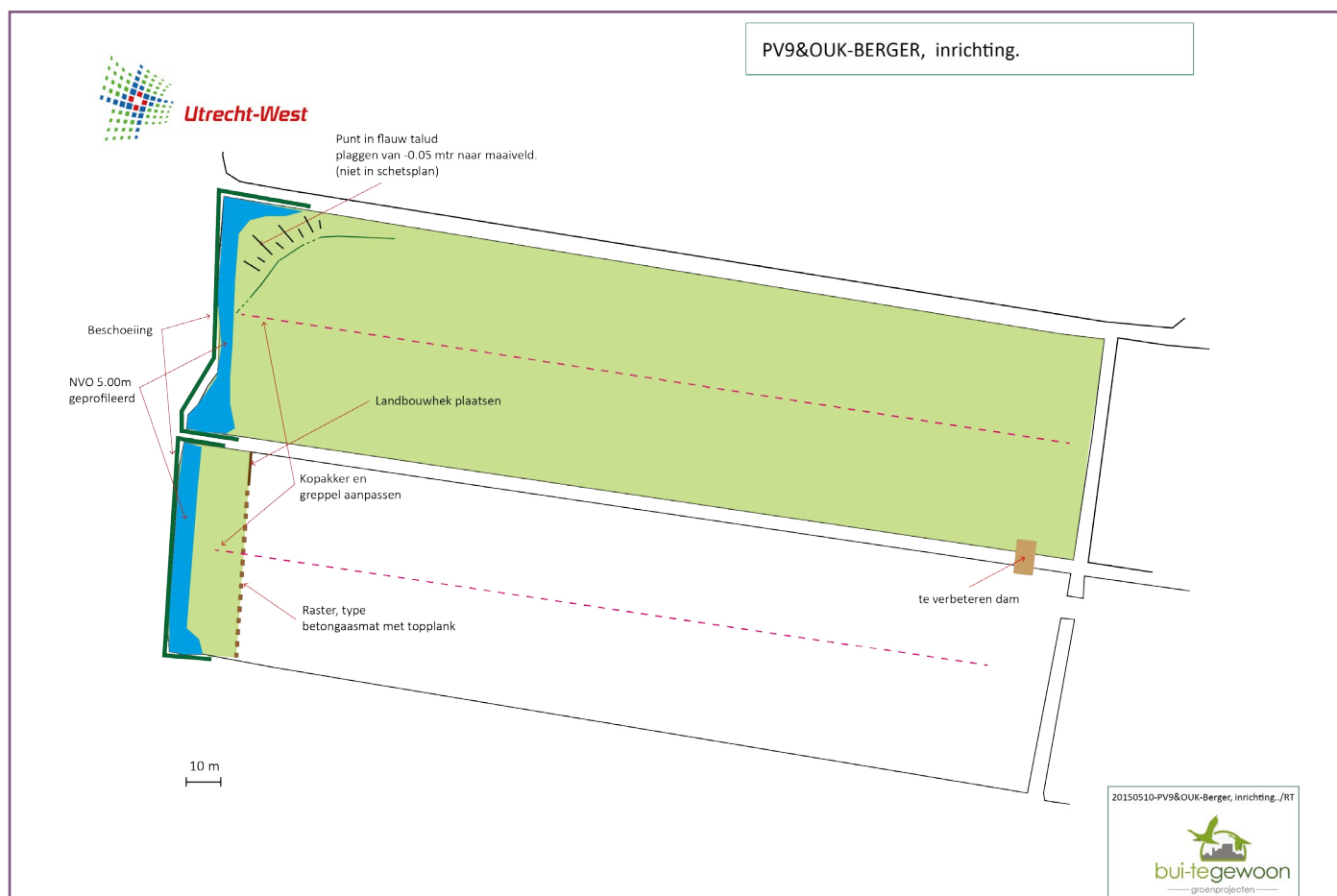
Figuur 9: detailkaart 1 maatregelen locatie A. van Oosterom

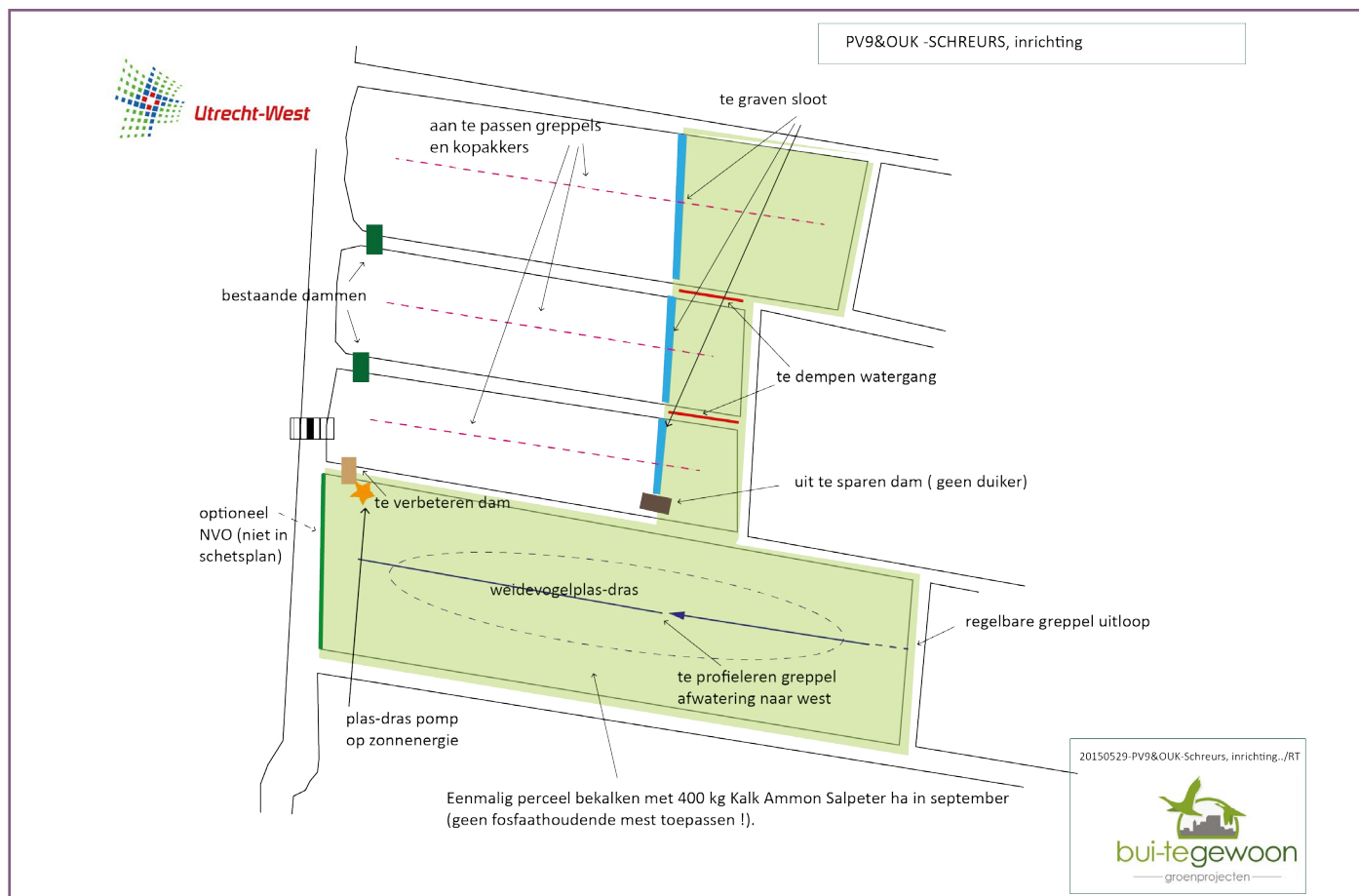
Figuur 10: detailkaart 2 maatregelen locatie A. van Oosterom

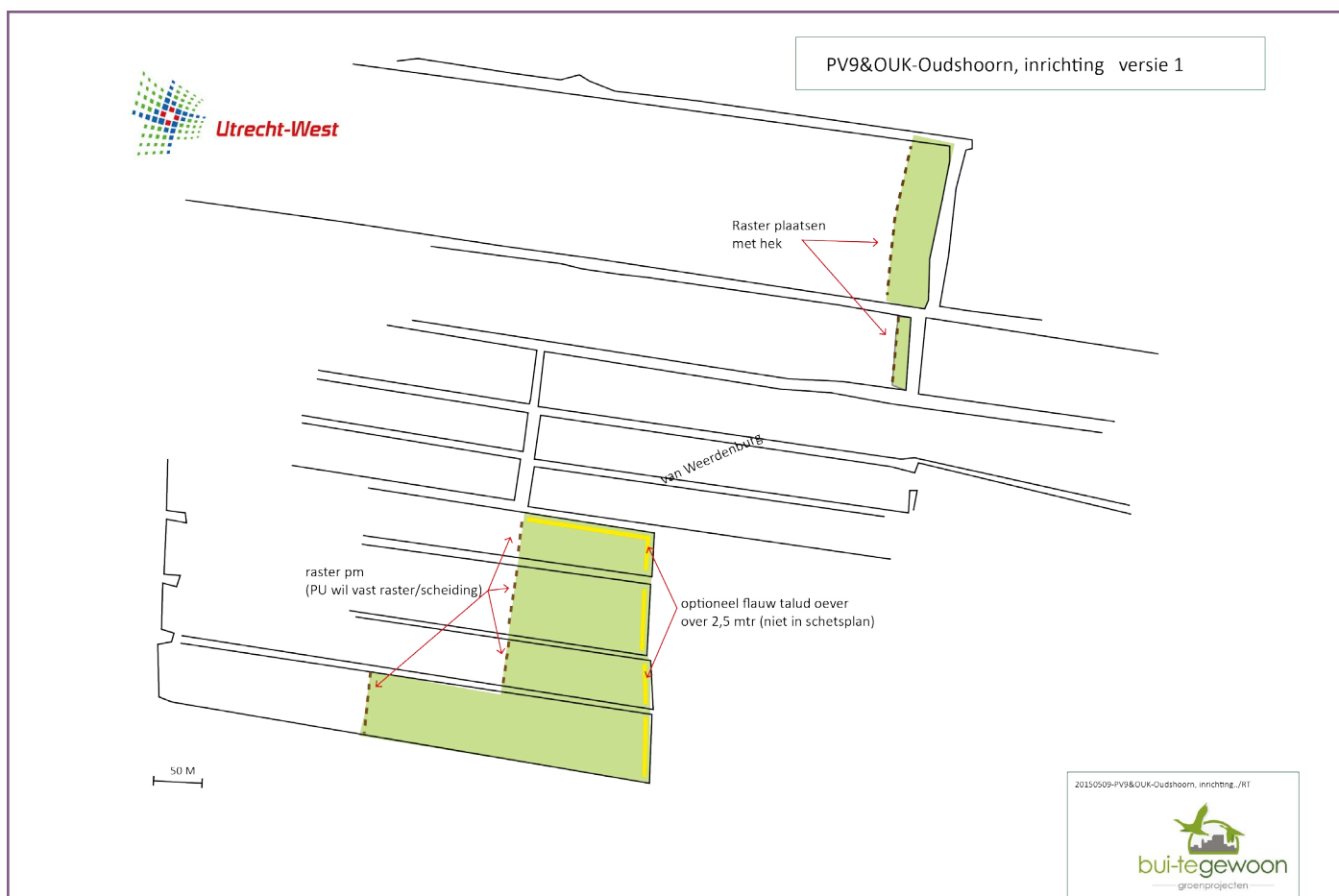
Figuur 11: detailkaart maatregelen locatie Vreken

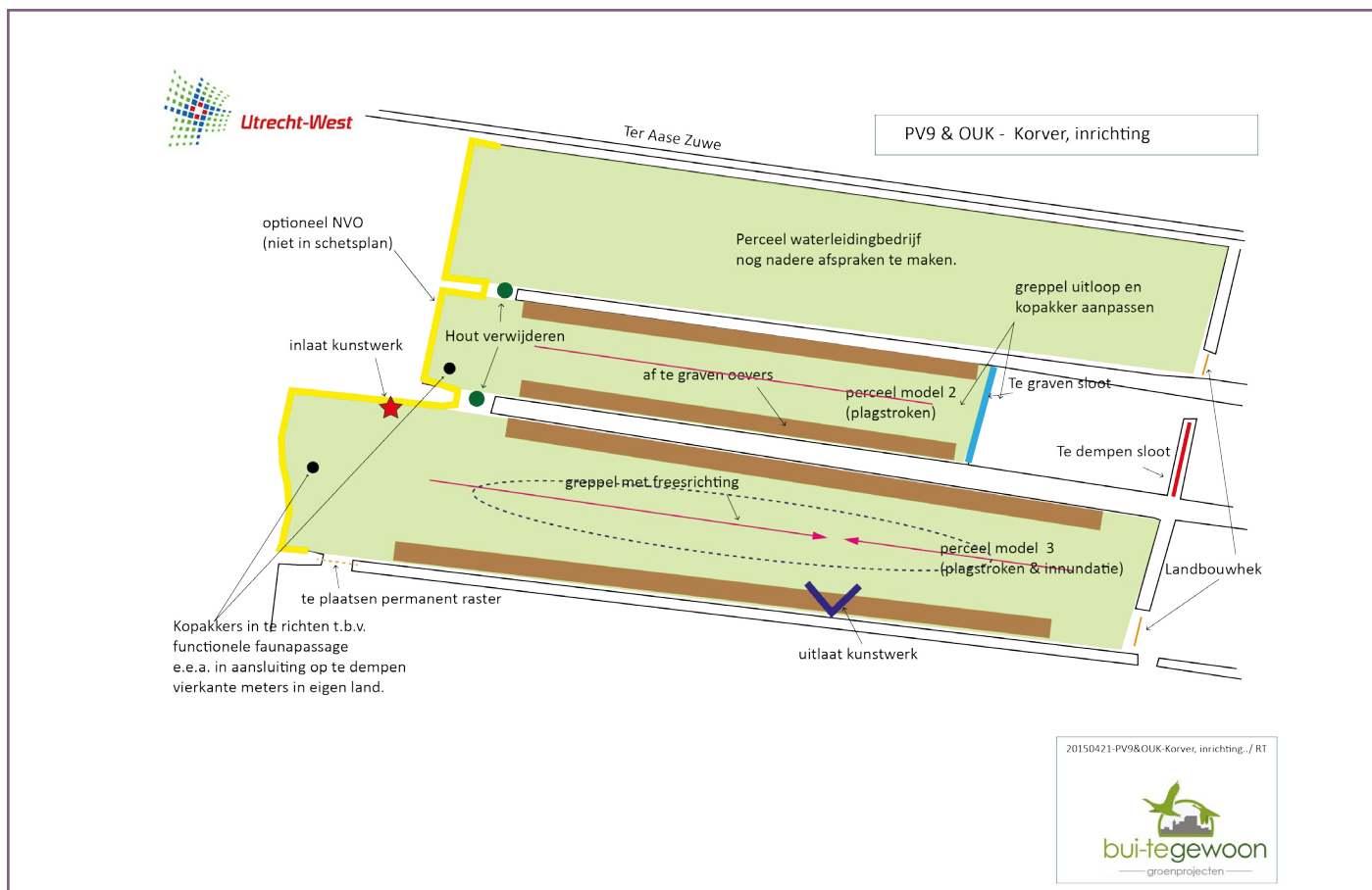
Figuur 12: detailkaart maatregelen locatie Berger

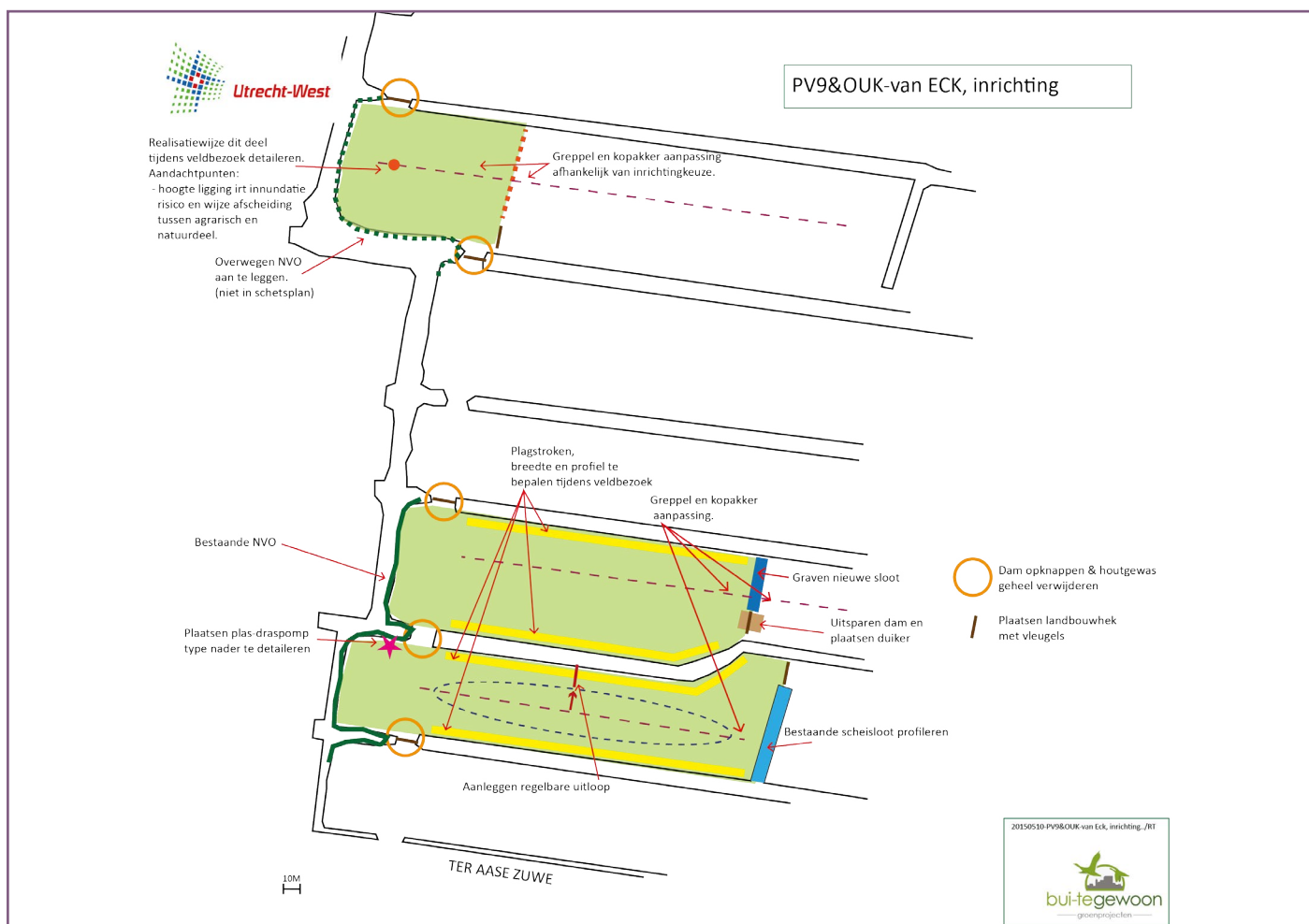
Figuur 13: detailkaart maatregelen locatie Schreurs

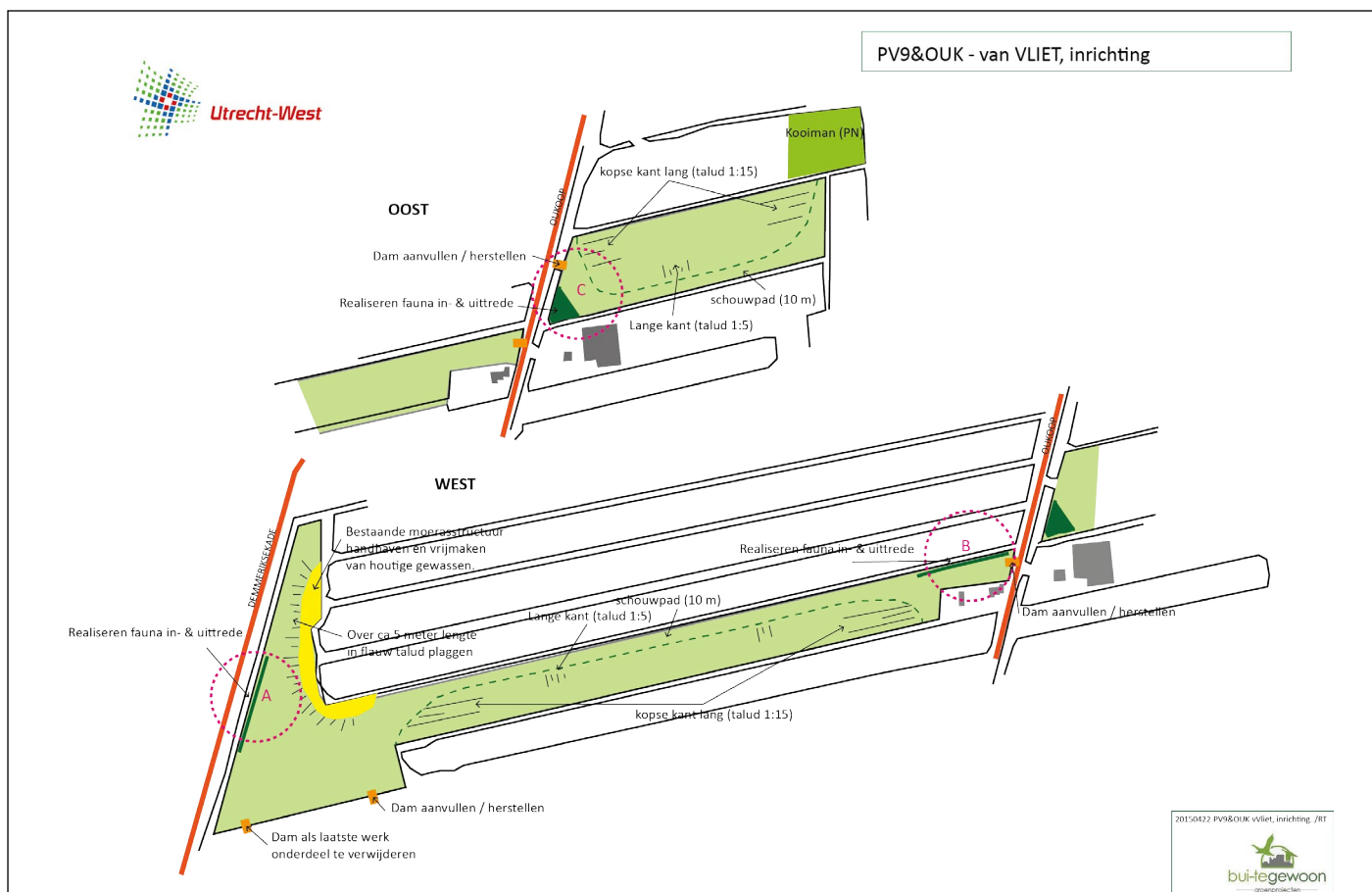
Figuur 14: detailkaart maatregelen locatie Oudshoorn

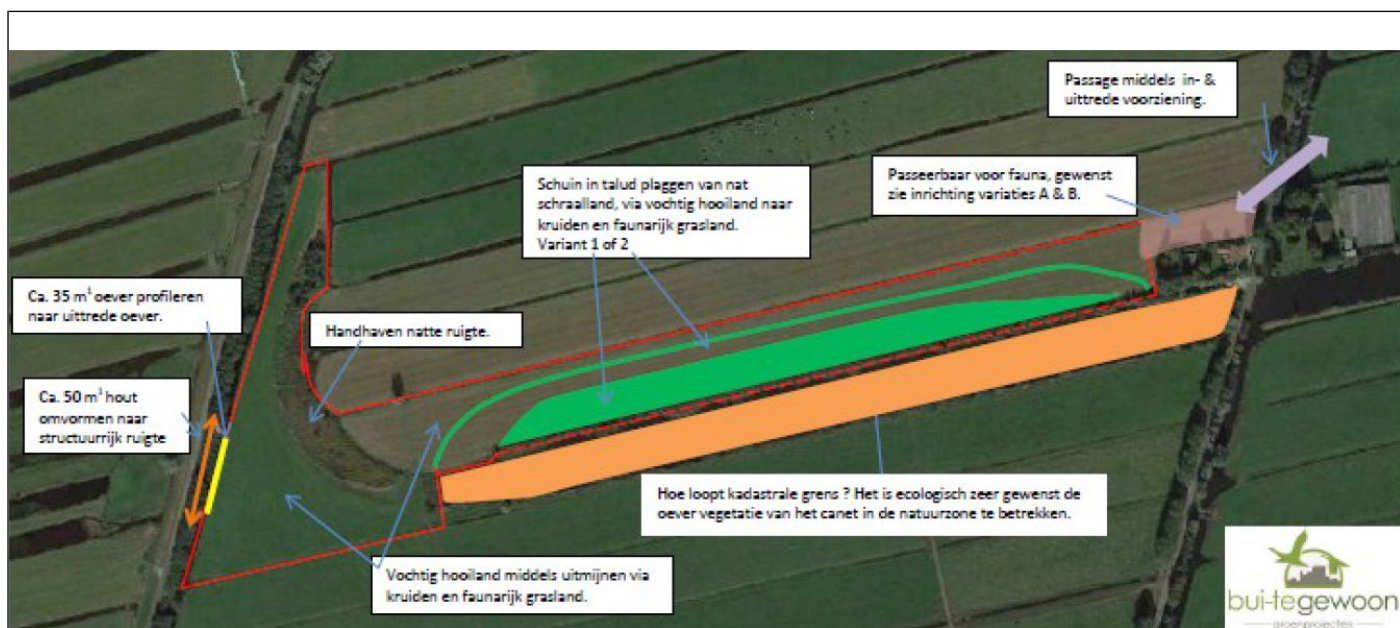
Figuur 15: detailkaart maatregelen locatie Korver

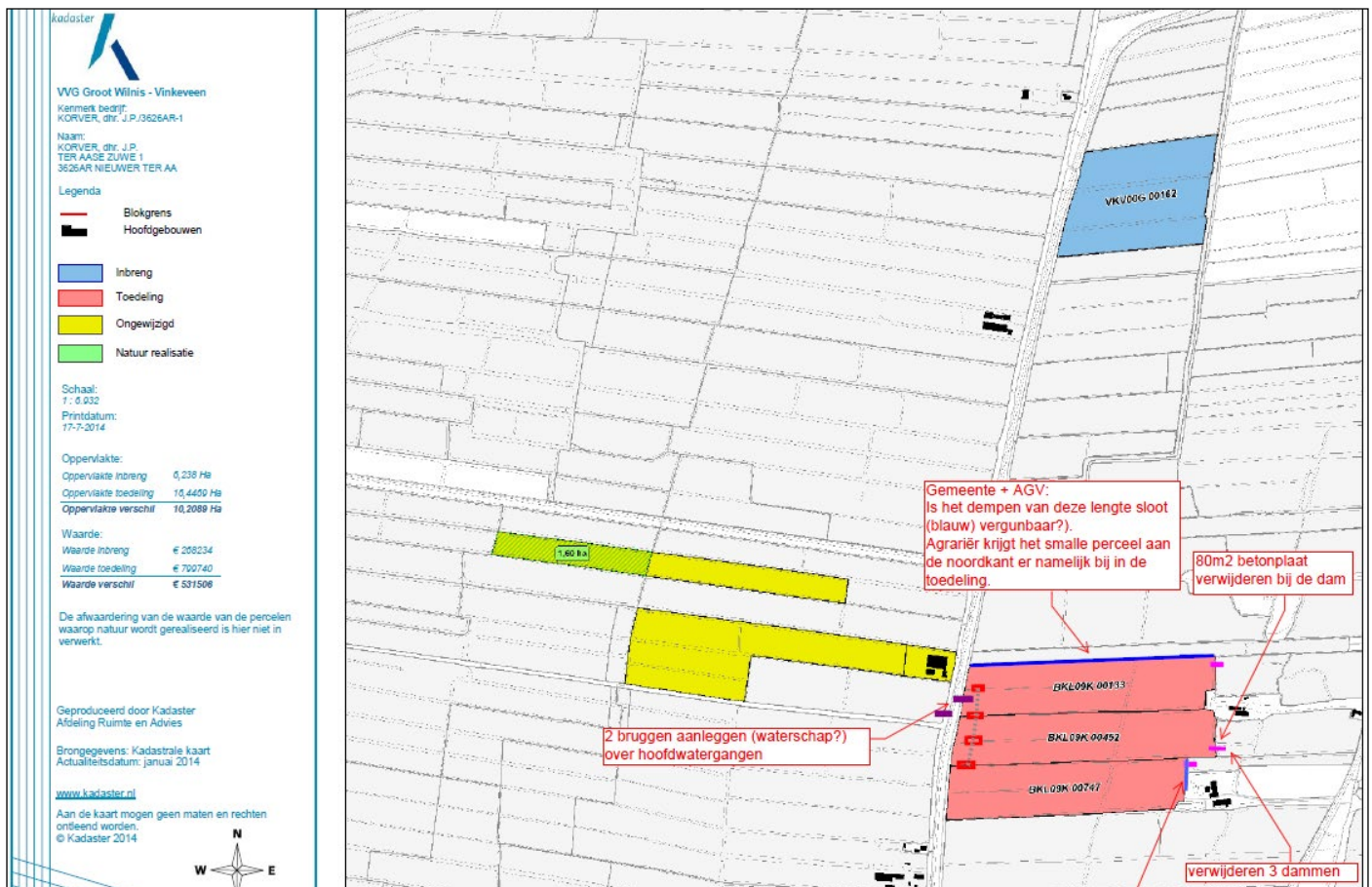
Figuur 16: detailkaart maatregelen locatie Van Eck

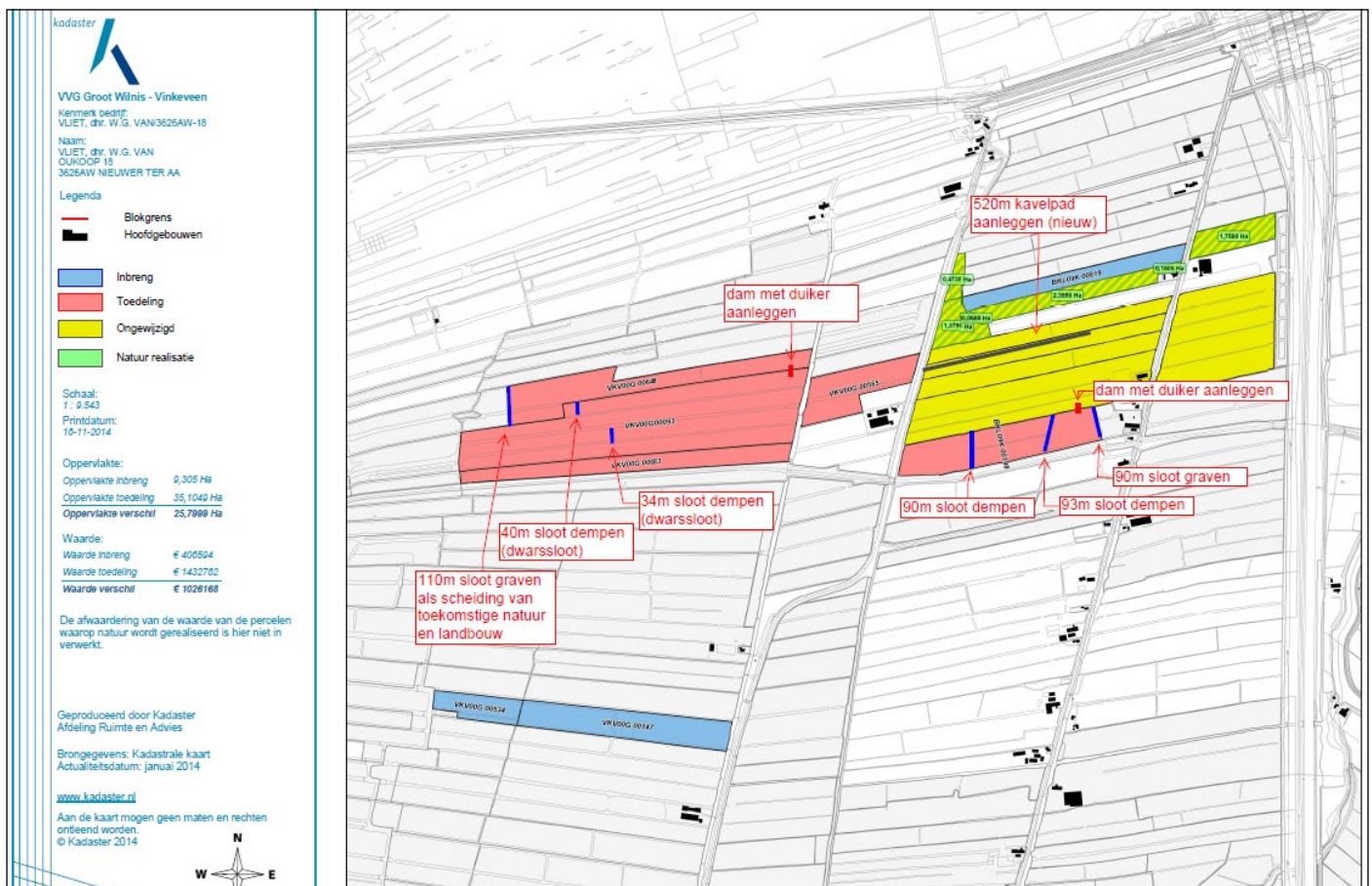
Figuur 17: detailkaart 1 maatregelen locatie Van Vliet

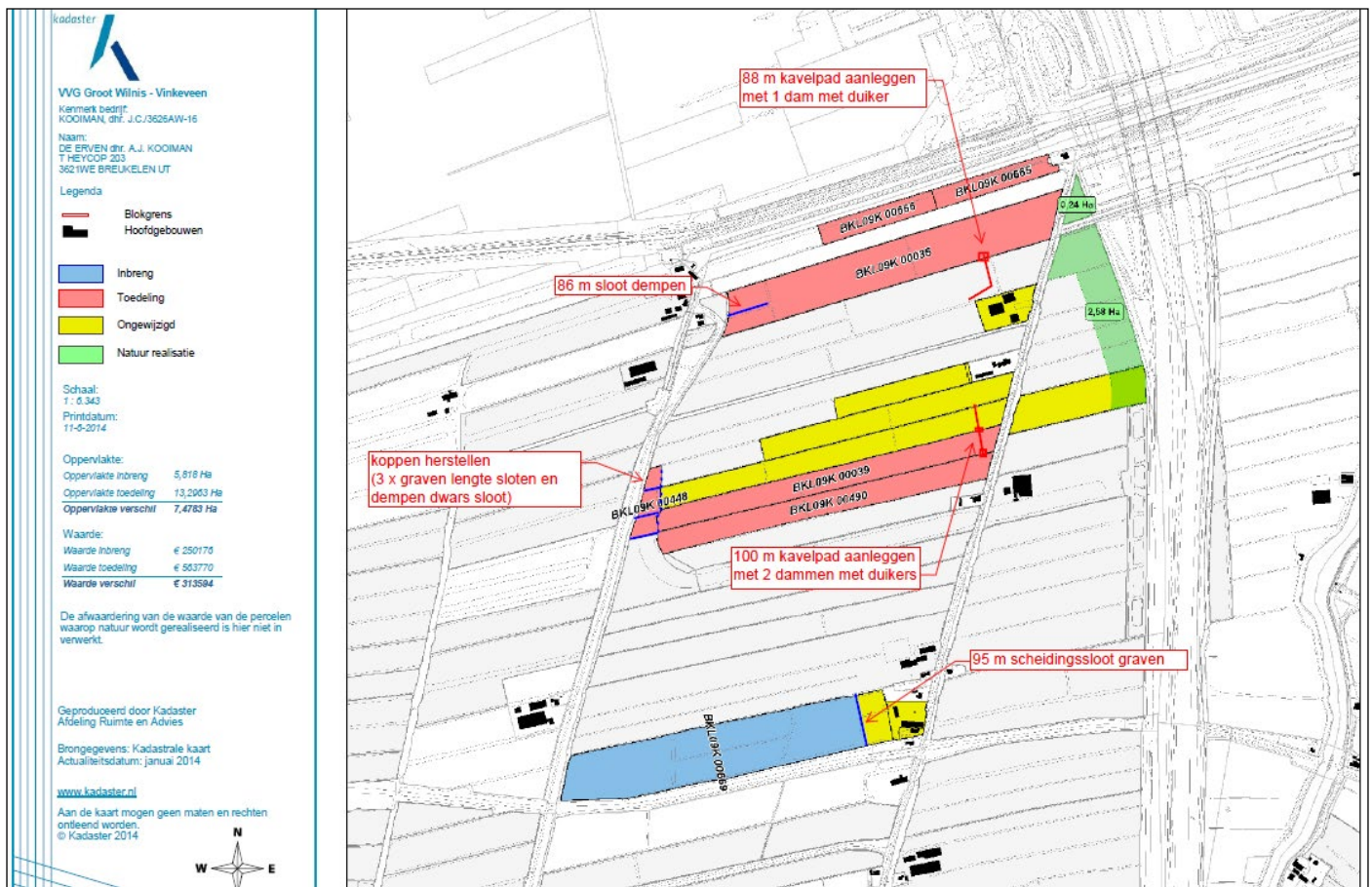
Figuur 18: detailkaart 2 maatregelen locatie Van Vliet

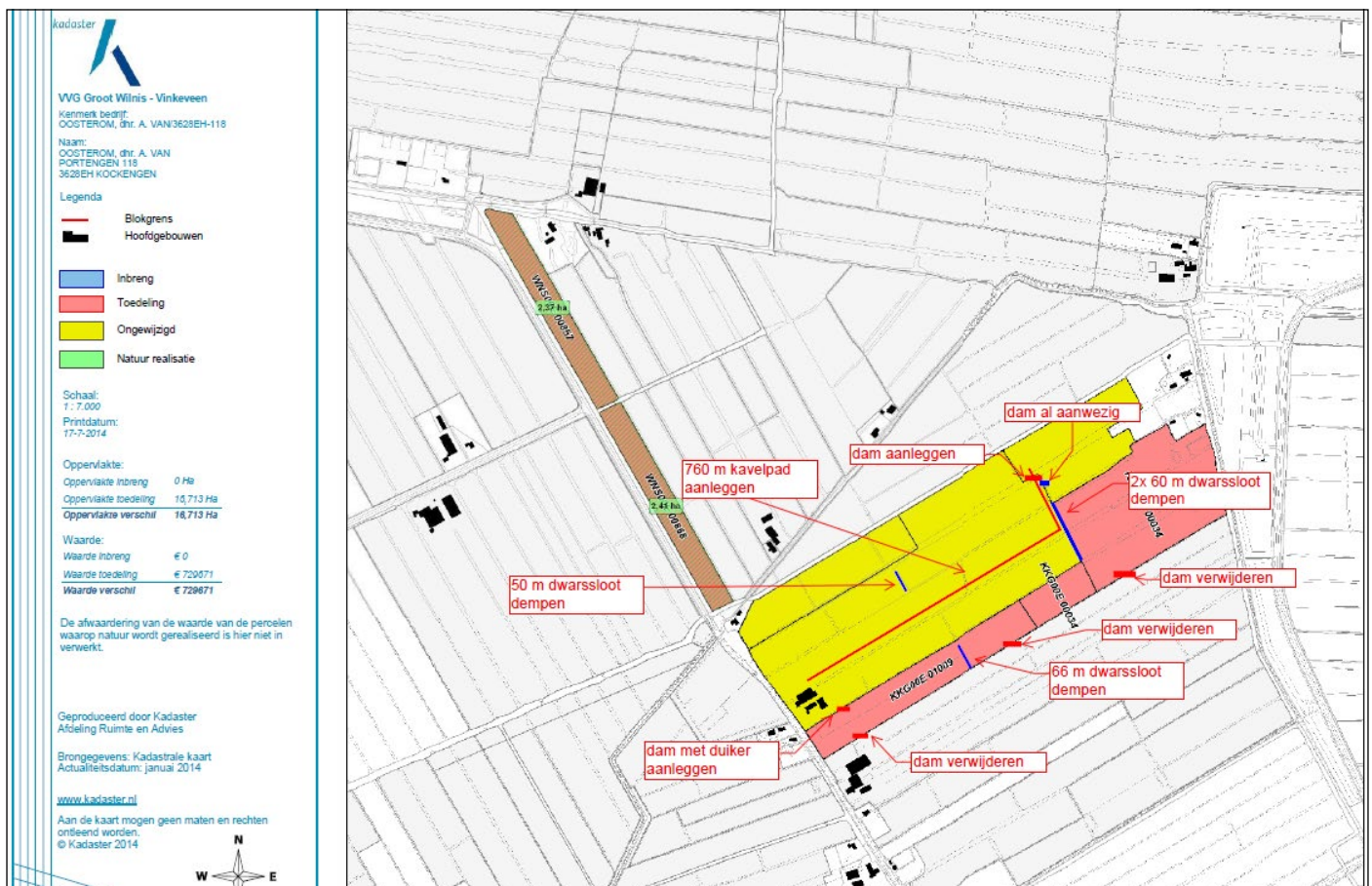
Figuur 19: detailkaart slootdemping locatie Korver

Figuur 20: detailkaart slootdempingen locatie Van Vliet

Figuur 21: detailkaart slootdemping locatie Kooiman

Figuur 22: detailkaart 2 maatregelen locatie Van Oosterom

BIJLAGE 2 - UITWERKING BUREAUONDERZOEK

Reeds bestaand literatuuronderzoek

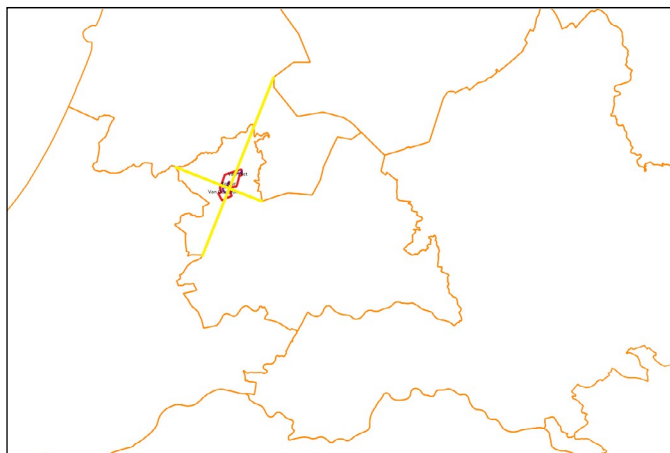
Dienst Landelijk gebied heeft in januari 2015 reeds een literatuuronderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde soorten binnen het projectgebied. In de 'Quick-scan flora en fauna polders Donkereind (peilvak 9) en Oukoop De Venen, bureaustudie naar het voorkomen van beschermde soorten', worden de volgende nadere onderzoeken aanbevolen:

- rugstreeppad
- ringslang
- platte schijfhoren
- waterspitsmuis
- planten.

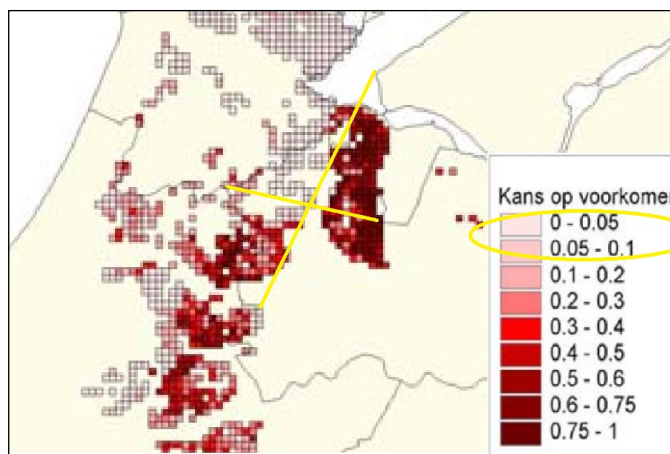
Bittervoorn en kleine modderkruiper worden als aanwezig genoemd. De quickscan is gebaseerd op de werkzaamheden genoemd in de modellen 1 t/m 4 van Natuurbeleven. Hierin wordt echter niet gerept over het dempen van sloten. Ook wordt de gestreepte waterroofkever genoemd als natuurwaarde in de quickscan, maar wordt in de conclusie niets gezegd over voorkomen of afwezigheid. Nu de werkzaamheden (15 juni 2015) grotendeels bekend zijn, is er behoefte aan detaillering van de onderzoeken en de beoordeling van nieuwe werkzaamheden.

Aanvulling gestreepte waterroofkever

Graphoderus bilineatus is in Nederland uitsluitend gevonden in stilstaande wateren of zeer langzaam stromende wateren. Een belangrijke overeenkomst van alle vindplaatsen lijkt het ontbreken van een drijfslaag van kroos (Lemna minor, Spirodela polyrhiza en/of Azolla filiculoides), klein kroos en veelwortelig kroos wel op een groot deel van de vindplaatsen aanwezig was. Het bedekkingspercentage van deze kroossoorten was echter altijd minder dan 5%. In stilstaande wateren is G. bilineatus vooral aangetroffen in sloten, vaarten en petgaten (bijlage 1), slechts éénmaal in een grote, overigens niet geïsoleerde plas, en éénmaal in een ook niet geïsoleerd ven. De breedte van sloten, vaarten en petgaten loopt uiteen van 1,5 meter tot 25 meter, waarbij er geen opvallende voorkeur is voor grote of kleine watergangen. De waterdiepte ligt tussen 40 cm en 160 cm; in ondiepere wateren ontbreekt G. bilineatus¹. In het betreffende document wordt een voorspellingskaart met aantreffingskansen gepresenteerd. Hieronder is getracht om de voorspellingskansen zo goed mogelijk te benaderen voor het plangebied door het tekenen van een referentiekruis.

Figuur 23: referentiekruis plangebied

Figuur 24: referentiekruis op potentiekaart

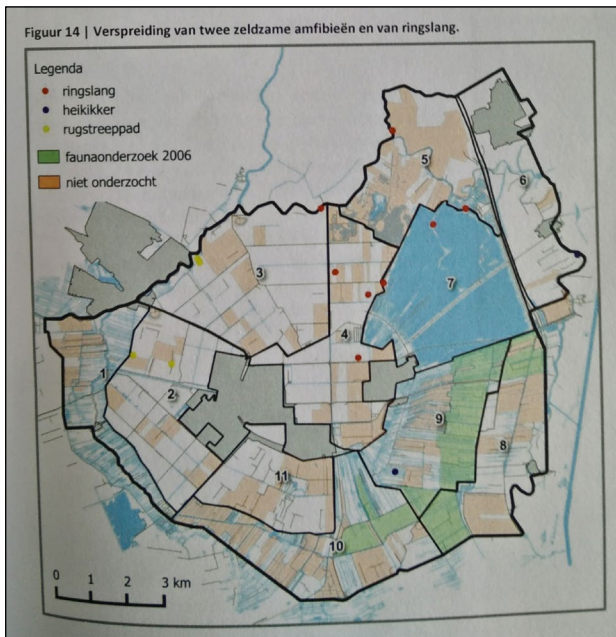
De figuren laten zien dat de kans op aantreffen tussen de 0 en 0,1 ligt, wat betekent dat de kans op aantreffen binnen het projectgebied maximaal 10% is.

Aanvulling heikikker

¹ Cuppen & Koese, 2005

In de quickscan van DLG wordt gesteld dat het voorkomen van de heikikker onwaarschijnlijk is binnen het plangebied vanwege het ontbreken van geschikt biotoop. Geschikt biotoop lijkt inderdaad niet in grote oppervlakten aanwezig, maar toch is recente een waarneming bekend uit 2013. In figuur 25 is een afbeelding opgenomen met de waarneming uit het rapport 'Resultaten flora- en faunakartering 2013 omgeving Mijdrecht'².

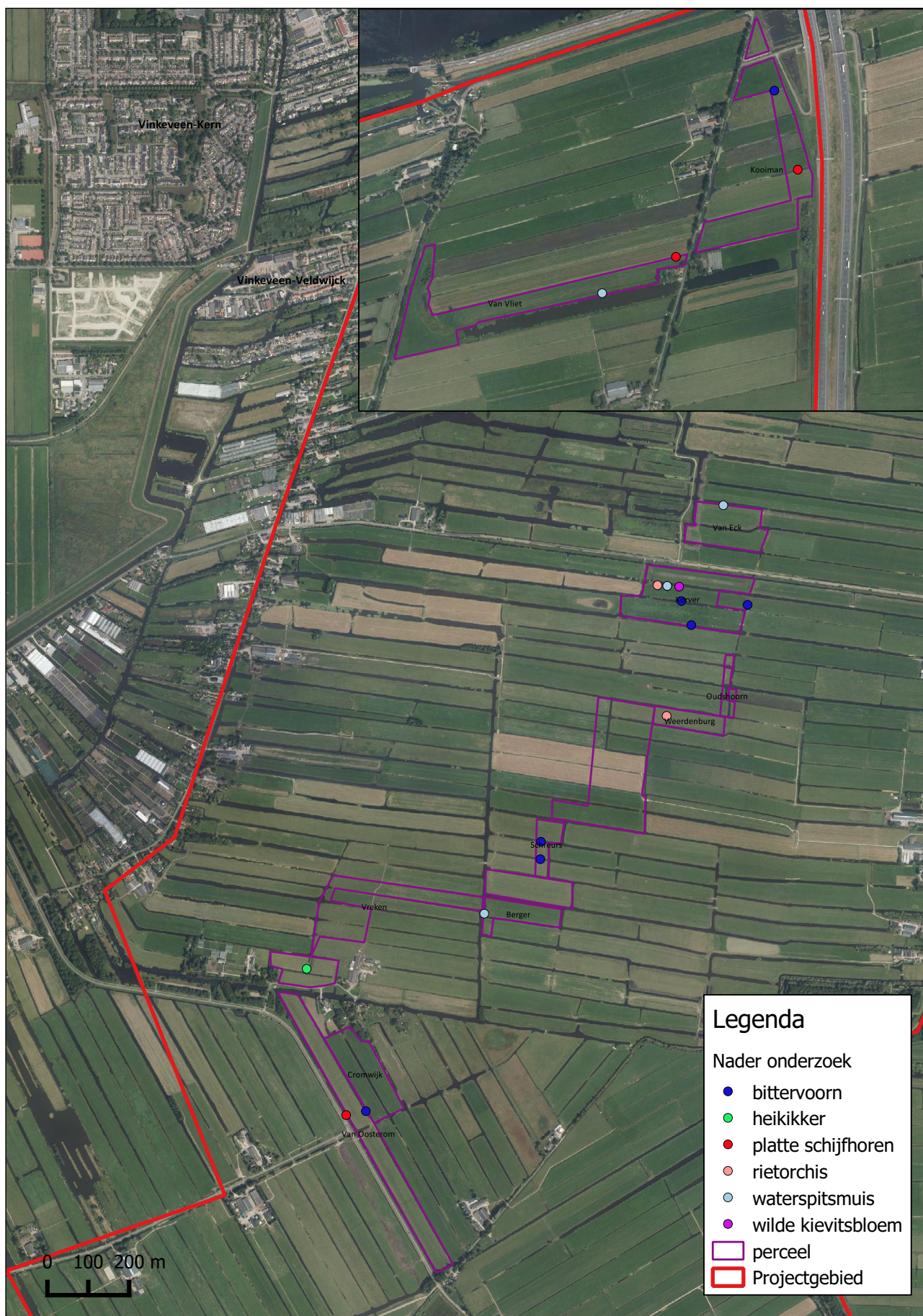
Figuur 25: waarneming heikikker (blauw) in projectgebied

Het is onbekend of de waarneming een volwassen individu, juveniel of larve betreft. Hoewel de waarneming een doortrekkend individu kan zijn, is het naastliggende gebied niet onderzocht, waardoor meer waarnemingen mogelijk zijn.

NDFF

Via het abonnement van de Provincie Utrecht op de NDFF zijn alle waarnemingen van beschermde soorten binnen het projectgebied van over de laatste vijf jaar opgevraagd. Buiten waarnemingen van vleermuizen en kleine modderkruiper, zijn geen waarnemingen gevonden van zwaar beschermde soorten op de werklocaties.

BIJLAGE 3 - LOCATIES NADER ONDERZOEK

Figuur 26: locaties nader onderzoek per soort op kaart

BIJLAGE 4 - FOTO'S

Figuur 27: locatie Kooiman (nader onderzoek Platte schijfhoren)

Figuur 28: detail te dempen sloot Van Oosterom

Figuur 29: oevervegetatie bij locatie Schreurs

Figuur 30: locatie Vreken (nader onderzoek heikikker)

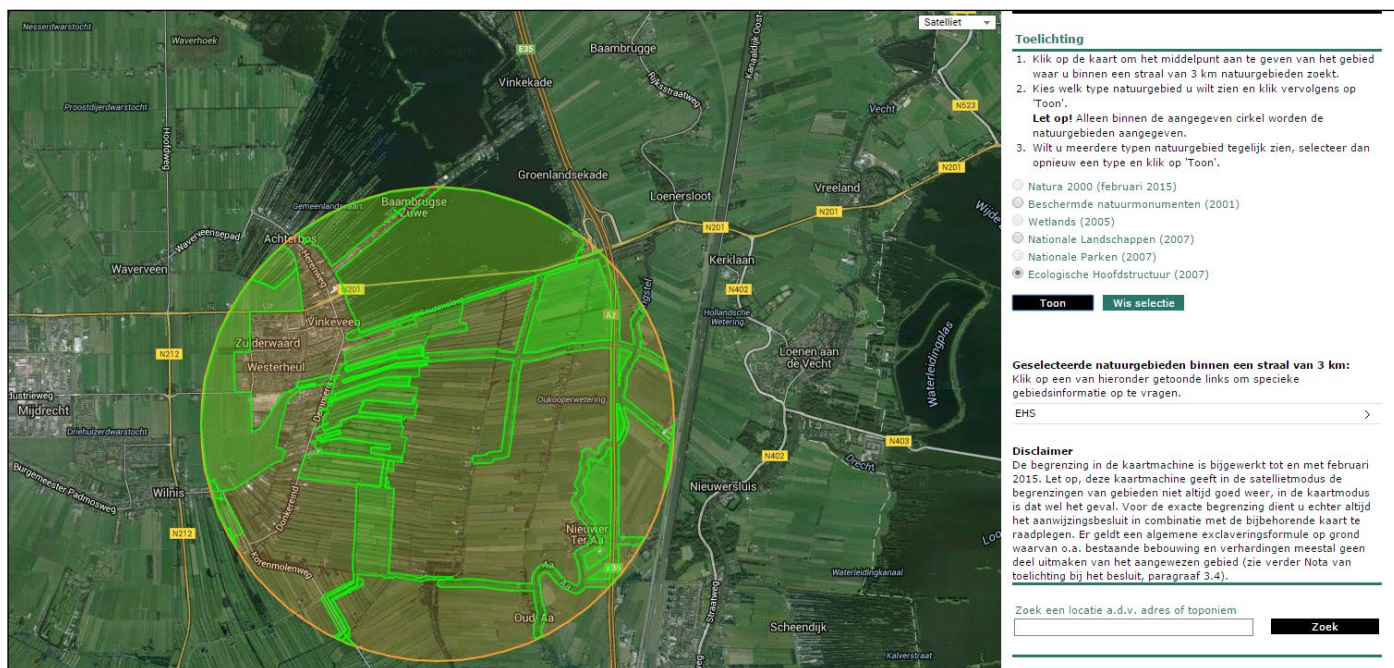

Figuur 31: te dempen sloot op locatie Van Vliet

Figuur 32: reeds gedempte sloot op locatie Korver

BIJLAGE 5 - NNN (EHS)

Figuur 33: ligging van Natuur Netwerk Nederland (voorheen EHS)

Over ons

Habitus natuur & landschap is een vooruitstrevend onderzoeks- en adviesbureau voor ecologie, natuur en landschap. Kwaliteit en klanttevredenheid staan bij ons hoog in het vaandel. U kunt van ons verwachten dat wij vlotte en klantgerichte service bieden en aantrekkelijke producten opleveren van het hoogste inhoudelijke niveau. Wij geloven in langdurige samenwerking met opdrachtgevers, partners en personeel op een wijze die wederzijds voordeel oplevert.

Kwaliteit

Wij staan voor kwaliteit, dit begint voor ons bij onze ecologen, die specialistische kennis bezitten over de herkenning en ecologie van flora en fauna. Naast inhoudelijke expertise kan kwaliteit in sterke mate geborgd worden door het opstellen en beheren van processen, daarom hebben wij onze bedrijfsstructuur rond processen opgebouwd. Door de aanwezige inhoudelijke kennis en de toepassing van processen aan te vullen met een uitstekende communicatieve vaardigheden, zijn wij er van overtuigd dat elke dienst voldoet aan de strengste kwaliteitseisen.

Klanttevredenheid

De klant staat bij ons centraal en dat zien wij ook terug in de cijfers. Zo wordt onze dienstverlening door onze klanten gemiddeld met een acht beoordeeld. Na elke afgeronde opdracht vragen wij u om een evaluatieformulier in te vullen. Met uw input kunnen we onze dienstverlening in de toekomst verder optimaliseren.

Over ons logo

Libellen zijn prachtige insecten. Het is dan ook geen toeval dat we voor inspiratie voor ons logo geput hebben uit de fraaie en diverse vormen die de orde van libellen rijk is. Omdat de vleugelvorm het onderscheidende kenmerk is tussen libellen en juffers en de vleugelbeadering de verschillende families onderscheid, hebben we dit onderdeel als basisvorm voor ons logo gekozen.

Zwervende heidelibel (Sympetrum fonscolombii)